

A-74348

I Eesti Arstide Kongress Tartus 2.—4. dets. 1921.

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

Kronoloogiat ja statistikat I—XV Eesti Arstidepäeva ning I ja II Eesti Arstide Kongressi kohta 1920—1937.

Herbert Normann.

(3 joonisega tekstis ja 11 joonisega erilehtedel.)

Eesti Arstidepäevi on üldse olnud viisteist, neist on X Eesti Arstidepäev tuntud II Eesti Arstide Kongressi nime all, kuna I Eesti Arstide Kongress toimus väljaspool arstidepäevade järjekorda järgmisel aastal peale I Eesti Arstidepäeva. Arstidepäevi on peetud alates 1920. aastast iga aasta ning igakord ise linnas, kaasa arvamata aastad 1922 ja 1931. 1922 oli aasta peale I Eesti Arstide Kongressi, kuna 1931 otsustati arstidepäeva mitte pidada 1932. aastaks määratud II Eesti Arstide Kongressi tõttu. Arstidepäevade korraldajaks on olnud vastavas linnas asuv arstideselts Eesti Arstideseltside Liidu ülesandel.

I Eesti Arstidepäev.

I Eesti Arstidepäev, mida toleaegsed ajalehed nimetavad ka eesti arstide konverentsiks või koosolekuks ja millest „Kaja“ andmeil võttis osa üle 80 arsti¹⁾ peeti Tallinna Eesti Arstide Seltsi algatusel 11. ja 12. detsembril 1920 Tallinnas. Esimesel päeval, 11. detsembril, toimus arstidepäeva liikmete eelkoosolek Tallinna Eesti Arstide Seltsi ruumes Estonias, millele järgnes ühine õhtusöök. Arstidepäev ise toimus Toompeal Asutava Kogu saalis 12. detsembril.

Arstidepäeva avas kell 10.30 Tervishoiu peavalitsuse juhataja ning Tallinna Eesti Arstide Seltsi tooaegne esimees A. Mõttus lühikese tervituskõnega, milles muuseas meelde tuletas arstide ennastsalgavat tööd eesti vabadusvõitluses.

¹⁾ Kaja 2, nr. 261, 2, (1920).

Sõjas surma saanud arste mälestati püstitõusmisega.

Arstidepäeva esimeheks valiti H. Koppel, abideks F. Akel ja A. Mõttus ning sekretärideks R. Luuk ja F. Lepp.

Pikema ettekandega „Eesti arstide organiseerimise küsimusest“ esines N. Sarv. Andes huvitava ülevaate arstide arvulisest koostisest Eesti piirides¹⁾, peatus ta jaotusel üle maa, kusjuures selgus, et linnades oli arste märksa enam kui maal. Selle nähu põhjust nägi ettekandja arsti elu korraldamatuses maal. Muuseas riivas referent ka arstide järelkasvuküsimust, näidates, et Eestit ähvardab tulevikus arstide „uputus“.

Et lahendada püsivalt päevakorda kerkivaid arstesse puutuvaid majanduslikke ja õiguslikke küsimusi, parandada arstide elutingimusi maal, teostada vaba arstivalikut riigiametnikkude suhtes ja lahendada mitmesuguseid tervishoiulisi ja teisi küsimusi, selleks oli N. Sarv'e arvates vaja organiseeruda ja luua Eesti Arstideseltside Liit.

Ettekandele järgnenud läbirääkimiste all võetigi vastu Eesti Arstideseltside Liidu põhkiri²⁾.

Peale N. Sarve kõneles veel A. Mõttus „Eesti tervishoiu organisatsioonist ja väljavaateist tulevikku“.

Samal päeval toimus veel teine koosolek, kus kõnelesid A. Rammul „Nakkushaiguste vastu võitlemisest“ ja S. Talvik „Leeprast Eestis“.

Kõigile ettekandeile järgnesid läbirääkimised.

I Eesti Arstide Kongress.

I Eesti Arstidepäevale Tallinnas järgnes 2.—4. detsembril 1921 suurejooneline I Eesti Arstide Kongress Tartus, mille tegelikult korraldas Tartu Eesti Arstide Selts.

Seltsi üldkoosoleku protokollist 11. veebr. 1921 nähtub, et Eesti Arstideseltside Liidu ajutise juhatuse ettepaneku

1) Arstid Eesti linnades ja maakondades. Vaba Maa 3, nr. 290, (595), 4, (1920).

2) Tall. Teataja 9, nr. 284, 6, (1920).

kohaselt sooviti kongressi kokkukutsumist näha juba kevadel 1921, kuid eeltöödega ei jõutud selleks ajaks valmis. Ka kerkis päevakorda küsimus ühendada kongressiga Sõjaväe Tervishoiuvalitsuse poolt kavatsatud suguhaigustele pühendatud kongressi. Samal koosolekul valiti koopteerimise õigusse kongressi korraldav toimikond, koostises: prof. A. Paldrock, prof. L. Puusepp, dots. k. t. S. Talvik, prof. A. Rammul ja dr. Ed. Luuk. Toimikonna esimeheks valiti A. Paldrock. Arvati et kongress peab toimuma sektsioonides.

14. märtsil 1921 avaldati „Postimehes“¹⁾ esialgne teadaanne:

I. Teadaanne I. Eesti arstide kongressi asjus.²⁾

Eesti arstide liidu ajutise juhatusel ettepaneku peale otsustas Tartu Eesti arstide selts omal üldisel koosolekul 11. veebr. oma peale võtta I. Eesti arstide üleriikliku kongressi korralduse eeltööd. Kongress astuks koku Tartus, sügise poolaasta algul, ja kestaks kolm päeva. Kongressi töö jaguneks järgi-joonidesse, mida kavatsatud kolm:

I. Ühaldit meditsiin ja arstlikud teaduse küsimused.

II. Kliiniline ja eksperimentaalne meditsiin.

III. Suguhaigused ja nende vastu võitlemine.

Eeltööde jaoks walitud komisjon, koosseisew ametiwendadesi: G. Kroll, Ed. Luuk, A. Paldrock, L. Pussep, A. Rammul ja S. Talvik, töötas välja esialgse kawa, mis Tartu arstide seltsi üldistel koosolekutel 17. veebr. ja 3. märtsil j. a. kinnitati. Selle järele kujuneks kongressi päewaford järgmiselt:

1) Postimees 65, nr. 58, 5, (1921).

2) Teadaandeks kongressi asjus perekonna nimedes ja eesnimede esimesis tähtedes esinevad vead on jäetud parandamata, et säilitada teadaannete originaalkuju. Vead on parandatud allpool kongressi kirjelduses.

- I. Avalik meditsiin ja seisuse küsimused:
1. Terwishoiu arvustik Eestis:
    - a) Tema endine ja praegune seisukord; sündimuse, suremuse, haiguste ja wigastuste arvustik; korraldus tulevikus. Referent: E. W. Terwishoiu Peawalitsus. Kaasreferent: Prof. A. Rammul.
    - b) Lepra-haigete registreerimise kord Eestis: Dr. med. S. Talmik.
  2. Eesti arstide liidu organisatsioon. Ref.: Liidu juhatus.
  3. Kirjeldused ja aruanded kohtadest, taudide vastu võitlemise ja muude avalikku terwishoidu puutuvate küsimuste üle. Ref.: Kohaliku linna- ja maakonnaarstid, Terwish. Peawalitsuse ettepanekul.
  4. Sõjaväe terwishoid. Ref.: Sõjaväe Terwishoiu Walitsus.
  5. Raudteede meditsiin. Ref.: Raudteede Terwishoiu Walitsus.
  6. Wangimajade meditsiin. Ref.: Wangim. Terwishoiu walitsus.
  7. Eesti Punane Rist. Ref.: E. P. R. Walitsus.
  8. Kooli terwishoid:
    - a) Sppurid, õpetajad, kooliruumid. Ref.: Dr. Madisson.
    - b) Koolilaste korterid ja kostikohad.
    - c) Sppekamad. Ref.: Prof. A. Rammul.
    - d) Defektiivsed ja mahajäänud lapsed. Ref.: Prof. L. Pussep.
  9. Sport ja kehakasvatuse koolis ja väljaspool kooli. Ref.: Dr. Wilms.
  10. Wabriku meditsiin ja töökaitse.
  11. Emade ja lastekaitse, seltsfondline, kogufondline ja riikline. Ref.: Dotsendi k. t. A. Lүүs.
  12. Arstid ja haigekasjad.
  13. Terwishparanduskohad ja kuurordid Eestis. Ref.: Prof. L. Pussep.
  14. Muud läbirääkimised
- II. Kliiniline ja eksperimentaalne meditsiin.
1. Sisemised haigused.
    - a) Ulcus ventriculi arstimine. Ref.: Prof. S. Koppel.
    - b) Spondüloosid. Ref.: Dr. W. Waddi.

2. Kirurgilised haigused.
  - a) Steinmanni naela=ekstensioon. Ref.: Prof. K. Konif.
3. Külgehaigused.
  - a) Difteria Ref.: Dr. F. Lepp.
4. Naistehaigused ja sünnitusabi.
  - a) Gctoopilise raskejalgfufe sümptomatoloogia. Ref.: Prof. Miländer.
5. Närvihaigused.
  - a) Encephaliidid epideemiliste haiguste juures, nende sümptomatoloogia, arstimine ja profülaktika. Ref.: Prof. L. Bussep.
  - b) Sclerosis tuberosa, demonstratsjoonidega. Ref.: Dr. A. Toomingas.
6. Silmahaigused.
7. Lastehaigused.
  - a) Üksik laps teaduse seisukohalt. Ref.: Dotfendi k. t. A. Lүүс.
8. Waimuhaigused.
9. Nina-, kurguhaigused.
  - a) Slanaha luupus ülemistes hingamisteedes. Ref.: Dr. Saaberg.
10. Füsioloogia Teadaanded Tartu Ülikooli Füsioloogia Instituudist:
  - a) Uued uurimused jugurakkude, eriti testikeli, seesmise sekretsiooni õpetusest. Ref.: Prof. A. Lipschüh.
  - b) Ovariumi seesmise sekretsiooni õpetuse praegune seisukord. Korref.: Dr. med. B. Ottow.
  - c) Mikroskoopilised demonstratsjoonid testikeli seesmise sekretsiooni õpetuse kohta. Korref.: K. Wagner.
  - d) Pihaste atrofeerumisest tegevusetuse tagajärjel. Ref.: A. Audowa.
  - e) Demonstratsjoon kastratsiooni tagajärgedeest kodujäneste ja merisigade juures: F. Bormann.
11. Bakterioloogia.
12. Hügieen.
  - a) „Uuemad edusammud terwishoiu teaduses“. Ref.: Prof. A. Rammul.
13. Kohtulik arstiteadus: „Tartu Ülikooli kohtuliku arstiteaduse instituut“. Ref.: Dotfendi k. t. S. Talwik.
14. Üldine patoloogia.
15. Farmakoloogia.
16. Epiöotoloogia.

III. Suguhaigused ja nende vastu võitlemine.

1. Suguhaiguste tähtsus:

- a) Indiividuaalne (haigeksjäämine, jurevus, töövõimetus, waimuhaigused jne.) Ref.: Prof. L. Pussep.
- b) Perekonnale (lasteta oles, aborrid, edasiandmine pärimuse kaudu). Ref.: Prof. Dstrogorski.
- c) Ühiskonnale ja riigile (majandusline kahju, hoolakanne haigete, santide, waimuhaigete eest, rahwatu degenerereerimine).

2. Alkoholi ja suguhaigused. Ref.: Dr. med. S. Talwil.

3. Suguhaiguste laialilagunemine prostitutsiooni ja teisel teel:

- a) Linnades ja maal, üleüldiselt ja meil. Tartu kohta: Dr. Pödder. Tallinna kohta: Dr. Rütman. Üldised teated E. W. Terwishoiu Peawalitsuselt. Ref.: Dr. Sarw.
- b) Wanadus, sugu, rahvus jne., wõrdlewad armud haigeksjäämise kohta. Ref.: E. W. Terwishoiu Peawalitsus.
- c) Haigeksjäämine mitte-sugulisel teel.

5. Suguhaiguste laialilagunemise põhjused, isiklikud ja sotsiaalsed. Ref.: Prof. A. Kammul.

6. Pornograafia literatuuris ja kunstis: Prof. Dstrogorski.

7. a) Prostitutsiooni walwe korraldus mujal ja meil ja selle saawutustest. Ref.: Dr. Pödder ja Dr. Rütman.

- b) Kes laotab meil suguhaigusi laiali? Ref.: Prof. A. Baldrof.
- c) Kas oleks sunduslik kõigi suguhaiged nimeliselt registreerida ja registreerimise wiis. Ref.: Prof. A. Baldrof.
- d) Kohitsemine ja tema wiis (sunduslik ehk mitte). Ref.: Dr. G. Kroll.
- e) Sotsiaalsed ja majanduslikud (ühiskondlikud) prostitutsiooni põhjused. Ref.: Dr. Wilms.
- f) Sala prostitutsioon mujal ja meil, abinõud tema vastu võitlemiseks. Ref.: Dr. Wilms.
- g) Meeste prostitutsioon.

8. Suguhaiguste rawitsemise korraldus.

Rõuande-kohad, haigemajad, ambulatooriumid, haigekassad, seisukohawõtmine ebaarstide kohta.

9. Profülaktilis üleüldiselt ja sõjaväes. Ref.: Dr. Perli.

10. Sugueluline pädagoogika koolis, wabrikutes, jeltskonnas, sõjaväes, haigemajades, ambulatooriumites jne. Ref.: Dr. J. Lepp ja Prof. Ostrogorski.

11. Seadused jughaiiguste ja prostitutsiooni vastu wõitlemiseks.

a) Praegune meil maffew forraldus, lex veneris Rootsimaal ja nende jaamutused ja kawatsetawad forraldused. Ref.: Dr. Rütman.

b) Arstilised tunnistused abielusje astumise puhul. Ref.: Dr. A. Soszi.

Teile sellest teatades palub kongressi forralduskomisjon Teid kõige lähemal ajal, wõimalikult 2 nädala jooksul, Teie soowiawaldusi kongressi töö-eeskawa muutmise resp. täiendamise kohta saata, niisamuti teatada, kes Teie liikmetest ja muudest ametiwendadest nõus oleks esinema kongressil referaatidega ja teadaannetega kongressi eeskawa piirides ja misjuguuste ainete üle? Kõnede ja referaatide wältuseks on ette nähtud 20—30 minutit, lühemate teadaannete jaoks 10 minutit. Kõiki soowiawaldusi ja teadaandeid palutakse adresseeri kongressi forralduskomitee s. a. sekretäri Dr. med. S. Talwiku nimele, Tartu, Kaldauul. nr. 5.

Austusega

I. Eesti arstide kongressi forralduskommissjon.

Hiljemini Tartu Eesti Arstide Seltsi üldkoosolekul 14. apr. 1921 tegi H. Koppel ettepaneku nimetada kongressi I teaduslikuks kongressiks, kuid otsustati siiski jääda nime-tuse juurde: I Eesti Arstide Kongress. Päev varem, 13. apr. 1921 tegi sama otsuse ka seltsi juhatus.

19. okt. 1921 teatas A. Paldrock, et Riigivanema arvamise järgi ka Venemaa arstide osavõtt kongressist on soovitav.

I teadaandele kongressi asjus järgnes „Postimehes“ 26. okt. 1921¹⁾ täiendav järgmisesisuline informatsioon:

¹⁾ Postimees 65, nr. 248, 5, (1921).

II teadaanne Eesti arstide kongressi asjus.

Tartus, 2.—4. detsembril j. a.

Beale eelmise teadaande (7. III. j. a.)¹⁾ on veel järgmised kõnelejad ja kõneained üles antud:

Dotsent Dr. Adelheim, Riiaast: „Zur pathologischen Anatomie der nicht eitrigen Encephalitis“.

Dr. H. Alwer, Haapsalust: „Tiiiskus Väänemaal“.

Dr. Bartels, Tartust: „К вопросу о дифференциальном диагнозе ахилиа“.

Dr. Hedwig Buch, Hallilaast (Soomeast): „Über die Tuberculose der Bronchialdrüsen“.

Prof. Dr. E. Bleszig, Tartust: „Richtlinien für eine Blindenquète in Estland“.

Dr. Falk, Tallinnaast: „Eesti kirurhid ja nende teraapõitiline tähtsus“.

Dr. med. E. Fischer, Tartust: a) „Die Aufgaben des Arztes als Kulturträger in nächster Zeit“. b) „Über Wirkung der dicken Milch (kõhu-piim) bei Entzündungen“.

Dr. med. M. Hirschberg, Riiaast: „Über das Wesen der Röntgen-Tiefentherapie“.

Dr. Kaegler, Tallinnaast: „Über Röntgentherapie“.

Dr. med. Kook, Tartust: „Lex Veneris“.

Dr. Ferwan, Tallinnaast: „Eesti sõjaväe teravishoid ja statistilised andmed selle kohta rahuajal“.

Dr. med. E. Kengjerp, Tartust. Suguhaiguste vastu võitlemise seaduse projekt Eestis.

Prof. Dr. H. Koppel, Tartust: „Kajariikide arstfondade teaduslikust koostöötamisest“.

Dr. W. Krause, Tallinnaast: „Maohaavade kirurgiline ravitsemine“.

Dr. Kron, Riiaast: „Über Halsrippen“.

Dr. Kropman, Tartust: „Патологическія данныя къ вопросу о развитіи нарывовъ спинного мозга“.

Dr. Kuff, Tapalt: „Eesti Wabariigi raudteede üldise teravishoidi üle“.

Prof. Dr. Taavi Vaitinen, Helsingist: „Die Alkoholfrage im Lichte der gegenwärtigen Forschung“.

Dr. med. H. Leesment, Tallinnaast: „Eesti Punaaja Riisti tegevus Eesti wabadussõjas“.

¹⁾ I teadaanne I Eesti Arstide Kongressi asjus ei ilmunud mitte „Postimehes“ 7. märtsist, vaid 14. märtsist 1921.

Dr. L e n s i n, Walgast: „Kiigi raudteede terwishoiu-statistika üle“.

Dr. W. L i n d e b e r g, Tartust: „Trauma ja Meningitis tuberculosa“.

Dr. med. L. v. L i n g e n, Tartust: „Die Fortschritte der Gynäkologie und Geburtshilfe in den letzten 2 Dezennien.“

Prof. Dr. S. L o e w e, Tartust: a) „Ueber experimentelle Arterienveränderungen“, b) „Phenolhaltige Narkotica der Fettreihe.“

Dr. med. A. L o j s m a n n, Tallinnast: „Mewaade arstlise tegemise ja selle tagajärgede üle Eesti wabadus sõjas.“

Dr. med. L u i g a, Tallinnast: „Piikopatoloogilised ilmed Prangli saare elanikkudel.“

Dr. K. L ü ü s, Tallinnast: „Suguhaiuste ravitsemise korraldusest.“

Prof. Dr. M i n z, Riiaast: a) „Prophylaxe des Brustkrebses“, b) „Erfahrungen über die Chirurgie der hinteren Schädelgrube.“

Dr. A. M ö t t u s, Tallinnast: „Terwishoiu seisukord Eestis 1919—1921. a.“

Dr. A. N i k k o l a, Helsingist: „Juridische Kritik der Alkoholzustände.“

Prof. Dr. A. P a l d r o c k, Tartust: „Suguhaiuste profülaktilis sõjaväes“.

Dr. P a n f i l o w, Tartust: „Об измененіях спинного мозга у ампутированных“.

Gradotšent N. P o p o f f, Tartust: „Наслѣдственность у человека“.

Dr. med. C. P r i m a, Tartust: „Kõhutelmelise resorptsiooni võime üle“.

Prof. Dr. L. P u s s e r, Tartust: a) „О перескадкѣ корешков спинного мозга при параличах. b) О специальном медицинском образовании военных врачей“.

Dr. R o s e n f e l d, Tartust: „Varjatud verejooksude diagnostilisejt tähenduselt“.

Dr. A. v. R o t h e, Berlin-Wilmersdorfiist: „Der chirurgische Film und seine Verwendung“.

Dr. R ü t m a n n, Tallinnast: „Prostitutsioon ja sellega kaasajastäinwad haigused“.

Dr. med. C. S c h w a r z, Riiaast: a) „Über Gehirnblutung“, b) „Über plöghliche Todesfälle“.

Dr. med. S p i n d l e r, Tallinnast: „Suguhaiused Eestis“.

Dr. S t a m m, Tallinnast: „Zur Frage einigen Complicationen nach Typhus abdominalis“.

Dr. med. E. Terrepion, Tartust: „Über Möglichkeiten der Bekämpfung der Geschlechtskrankheiten“.

Prof. Dr. A. Ucke, Tartust: „Zur Lösung des Entzündungsproblems“.

Prof. Dr. Wannach, Tartust: „Über operative Behandlung des ulcus ventriculi“.

Dr. med. A. Waldes, Tartust: „Glükogeen südame äritusjuhe kawas (His-Tawara kimbus)“.

Dr. med. G. Weidenbaum, Riiaist: a) „Über Myon und Schwangerschaft“. b) „Über Narkose“.

Dr. K. Willemi, Tartust: a) „Were muudatused kehaliste harjutuste juures“. b) „Gekuju tähtsus alkoholismi ja suguhaguste vastu võitlemises“.

Dr. Wilms, Tartust: „Taylorismi terwishoidlikest tähtsusest meie seltskonnas“.

Stud. B. Woogas: „Eesti Punase Risti töö rahu ajal ja tema tulevased kawatserwad“.

Dr. Zitowitjch, Tallinnast: a) „Опыт примѣненія количественной модификаціи реакціи Пиркэ в народной школѣ“. b) Значеніе утомленія в развитіи пораженій спинного мозга“.

Prof. Dr. W. Zoega v. Manteuffel, Tartust: „Plastilised operatsioonid“.

*

Viigi arvates kongressi I. teadaandes ülesloetud kõned ja referaadid, millest üks osa küll eestkavast välja jääb, saaksime ühtlootku üle 80 kõne ja referaadi, mis kongressil tuleks ära kuulata. Üks osa neist kantakse ette üldistel koosolekutel (üldise tähtsusega ained), suurem osa kuulatakse ära sektiioonides (avaliku meditsiini, kliinilise- ja eksperimentaal-meditiini ja suguhaguste ja nende vastu võitlemise omad) mis töötavad tarbekorral ühel ajal. — Kõik sektiioonide istumised peetakse ära arstlike wäljanäituse ruumides (Mia tän. nr. 38-a) kongressi tööpäewadel enne lõunat, üldised koosolekud — üliooli aulas — peale lõunat.

II.

Kongressile tulles peab iga kõneleja oma kõne puhtas käsikirjas ära andma kongressi sekretariaati. Lühikene resjume tuleks aga hiljem 15. = maks novembriks sisse saata, võimaluse korral paljundatult 100 eksemplaaris, wäljajagamiseks kongressi liikmetele.

III.

Kongressiks ilmub esimene number Eesti arstikonna, teaduslikult hääle kandja st. Siseseaadetud artiklid võivad olla Eesti, Saksa, Wene, Inglise ja Prantsuse keeles. Eesti- ja venekeelsed artiklid peavad olema varustatud lühiteise resümé'ga Saksa, Inglise ehk Prantsuse keeles. Erialgset redaktsioonikomisjonit moodustavad Eesti Arstide Liidu viimajel peakoosolekul walitud professorid L. Pusjep, A. Kammul ja dotsent S. Talwik.

IV.

Kongressi eeldhtul, 1. detj. j. a. kl. 6 õ., on Tartu ülikooli aulas kongressi pidulik ja avalik avamis-koosolek. Peale kongressi avamise riigivanema poolt ja terwituste esinemad seal kõnedega:

1) Dr. A. Mõttus, Tallinnast: Terwishoiu tähtsusest riigi ja rahwa elus.

2) Prof. Dr. L. Pusjep: Психические процессы съ точки зрѣнія современной неврологии.

3) Prof. Dr. A. Baldrock: Ülesanne, millega wiivitada ei tohi.

Peale avamiskoosoleku on kongressi liikmete omawaheline kooswiibimine.

V.

Kongressi korralduskomisjonit koosseis on järgmine: A. Baldrock (juhataja), S. Talwik (sekretär), G. Kroll, J. Luff, L. Pusjep, A. Kammul. Väljanäituse korralduskomisjonit oma: R. Schlojssmann ja R. Happich (juhatajad), A. Waldes (sekretär), R. Bernakoff, J. Hefstler, S. Metjapa, A. Kammul, S. Talwik. Mõlemad komisjonid töötavad üheskoos. Istangud igal laupäeval kl. 6 p. l. Tartu ülikooli dermatoloogia polikliinikus.

Tartu Eesti Arstide Selts.

II teadaande I Eesti Arstide Kongressi asjus järgnes „Postimehes“ 23. nov. 1921 ¹⁾ kongressi lõplik kava seksioonide järgi, mis mõningate muudatustega ka vastas hiljemini tegelikult tehtud ettekandeile. Võrreldes neid ettekandeid

1) Postimees 65, nr. 271, 5, (1921).

teadaandeis loetletud teemadega nähtub, et esialgselt kavatsetud ettekandeist jäi siiski pidamata paarikümne ümber. Ei esinenud kongressil: S. Talvik, H. Koppel, K. Konik, E. Saaberg, G. Kroll, J. Bartels, A. Kook, A. Panfiloff, A. Stamm ja välismaalasist M. Hirschberg (Riia), A. v. Rothe (Berliin), E. Schwarz (Riia) ja G. Weidenbaum (Riia). Eemale jäi ka prof. Sergei Ostrogorski. Peale selle piirdusid mõned ettekandjad, nagu S. Löewe, E. Fischer, F. Lepp, B. Citovič esialgselt kavatsetud mitme asemel vaid ühe ettekandega. Teemal: „Rajariikide arstkondade teaduslikust koostöötamisest“ kõneles H. Koppel'i asemel L. Puusepp. Pidamata jäi ka A. Rammul'i ettekanne: Uuemad edusammud tervishoiuteaduses. Veel vajab mainimist, et paljud ettekanded tehti kongressil, võrreldes teadaandeiga kongressi asjus, enamal või vähemal määral muudetud pealkirjaga. Mõned käsitleda kavatsetud küsimused aga jäid täiesti kõrvale, nagu näiteks pornograafia kirjanduses ja kunstis, sugueluline pedagoogika, epizootoloogia, kohtuarstiteadus ja mõned teised.

Kongress ise peeti 2.—4. detsembril 1921, kuid avati pidulikult juba eelpäeval 1. detsembril.

Pidulik avakoosolek toimus kell 18 Ülikooli aulas, mis seks puhuks oli rikkalikult dekoreeritud rohelisega. Kõnetooli kohal rippusid eesti lippude vahel Eesti naaberriikide lipud, neist paremal pool prantsuse ja inglise, vasemal Põhja-Ameerika Ühendriikide ja Saksa lipud. Peale lühikest sissejuhatavat kõnet Tartu Eesti Arstide Seltsi esimehe J. Milder'i poolt asus kõnetooli Riigivanem K. Päts, kes oma kõnes rõhutas, et ühine töö sõlmib kõvemaid sidemeid rahvaste vahel, kui seda on juhuslikud poliitilised sidemed, ja tervitades kokku tulnud kongressiliikmeid nii Eestist kui ka naaberriikidest ning soovides ühisele tööle head edu, tunnistas I Eesti Arstide Kongressi avatuks.

Järgnesid valimised.

Kongressi esimeheks valiti H. Koppel, abiesimeesteks J. Luiga, A. Rammul, K. Konik ja A. Paldrock, peasekretäriks S. Talvik.

Siis toimusid päevakorra ettekanded:¹⁾

1) A. M õ t t u s — Tallinn: Tervishoiu tähtsusest riigi ja rahva elus.

2) L. P u u s e r p — Tartu: Психические процессы с точки зрения современной неврологии.

3) A. P a l d r o c k — Tartu: Ülesanne, millega viivitada ei tohi.

Mainitud ülesande all oli mõeldud võitlus peale Vabadussõja Eestis väga levinud suguhaiguste vastu.

Kõnelele järgnesid tervitused. Neid ütlesid: prof. H. K o p p e l Tartu Ülikooli nimel, prof. Robert T i g e r s t e d t Helsingi ülikooli arstiteaduskonna ja Finska Läkarsällskapet'i nimel, prof. Yrjö K a j a v a (eesti keeles) Soome arstideühingu „Duodecim'i“, Tallinna Prantsuse saatkonna liige dr. B e c h a m p prantsuse ametivendade ja dots. Jakob A l k s n i s Riia ülikooli arstiteaduskonna poolt, dots. Karl B a r o n s, Läti Arstide Seltsi ja

I Eesti Arstide Kongressi liikme rinnamärk, umb. 2 korda suurendatult.

Läti vabariigi tervishoiupeavalitsuse poolt, dots. Janis J a n k o v s k y — Läti Punase Risti, dots. Roman A d e l h e i m — Riia Saksa Arstideseltsi, dr. med. Isidorus B r e n n s o h n — Riia Juudi Arstideseltsi, dr. J. K r o n — Riia Vene Arstideseltsi, dr. med. Adalbert B e t t a c — Liibavi Arstideseltsi, dr. Joseph B a g d o n a s — Leedu vabariigi tervishoiupeavalitsuse, dr. Franz S l i ž y s — Leedu sõjaväe tervishoiuvalitsuse poolt, E. V. haridusminister H. B a u e r — Eesti Punase Risti, dr. med. Juhan L u i g a — riigikogu tervishoiukomisjoni, prof. Karl D e h i o —

¹⁾ Ettekannete pealkirjades on kirjaviis jäetud muutmata.

Eestimaa Arstidepäeva, dr. Erich Girgenson — Tallinna Saksa Arstideseltsi, dr. med. Johannes Meyer — Dorpater Medizinische Gesellschaft'i, dr. Nikolai Kolpakoff — Tallina Vene Arstideseltsi ja dots. Karl Saral — Eesti Loomaarstideseltsi poolt.

Telegraafi teel olid tervitanud: Tartu ja Viljandi linnavalitsus, Viru maakonna valitsus, Eesti Naisorganisatsioonide Liit, kindralmajor E. Põdder, Eesti Farmatseutide Ühisus ja Estländischer Pharmazeutischer Verein.

Hiljemini jõudsid veel kohale kirjalikud tervitused Poola tervishoiuministeeriumilt ja Ungari esindaja dr. M. Jungert'hilt. Ameerika Punase Risti esindajana ilmus järgmisel päeval kongressile dr. W. Ryan.

Pidulik avakoosolek lõppes kell 20 sõjaväeorkestri poolt ette kantud eesti hümniga.

Õhtul võtsid paljud kongressiliikmed osa eesti üliõpilaskonna kontsert-ballist „Vanemuises“.

Järgmisel päeval, s. o. 2. detsembril kell 9 algas kongressi töö üheaegselt kolmes sektsioonis kolmes eriruumis ülikooli suures hoones Aia tänaval 38-a. Esimene sektsioon käsitles avalikku meditsiini ja pidas koosolekuid zooloogia-instituudi kuuldesaalis, teine sektsioon käsitles kliinilist ja eksperimentaalset meditsiini, töötades geoloogia-kabineti kuuldesaalis, kuna kolmas sektsioon pühendas oma töö võitlusele suguhai-guste vastu mineraloogia-kabineti kuuldesaalis.

Esimese sektsiooni koosoleku avas selle juhataja A. Rammul. Ajujuhatajaks valiti prof. Yrjö Kajaava Helsingist, abideks A. Lüüs Tartust ja H. Alver Haapsalust.

Peeti järgmised ettekanded:

1) M. Jervan — Tallinn: Eesti sõjaväe tervishoid ja statistilised andmed selle kohta rahuajal.

2) B. Vogas — Tallinn: Eesti Punase Risti tegevus rahuajal.

3) H. Kukk — Tapa: Eesti Vabariigi raudteede üleüldine tervishoid.

4) E. Lensin — Tallinn: Vabariigi raudteede tervishoiu statistika üle 1920. a.

5) E. Blessig — Tartu: Richtlinien für eine Blindenzählung in Estland.

6) H. Alver — Haapsalu: Tiisikus Läänemaal.

7) A. Lüüs — Tartu: Lastekaitse Öhtu-Euroopas.

Ära jäi F. Feldmann'i (Seli) ettekanne: Lühike ülevaade Eesti Punase Risti sanatooriumi tegevusest, kuna autor kongressile polnud ilmunud.

Koosolek lõppes kell 13.

Teise sektsiooni koosoleku avas selle juhataja K. Konnik. Ajujuhatajaks valiti prof. Taavi Laitinen Helsingist, abideks F. Akel Tallinnast ja A. Ucke Tartust.

I EESTI ARSTIDE KONGRESS

TARTUS 2—4 DETSEMBRINI 1921 A.

LIIKME KAART N° 120

J. Albert Valdes

Märkus: 1 detsembril kell 6 ö. pidulik kongressi avamine Ülikooli Aulas.
Selle järele uhine teoõhtu.

Sektsioonide töötunnid: kella 9—1 e. l. Ala t. 38a.

Ühised koosolekud: kella 4—8 p. l. Ülikooli Aulas.

Reedel 2 XII kell 9 öhtu muusika-õhtu Ülikooli Aulas.

K. Mattisson, Tartus.

I Eesti Arstide Kongressi liikmekaart.

Päevakorras oli 8 ettekannet:

1) ja 2) E. Masing ja A. Ucke — Tartu: Über akute gelbe Leberatrophie.

3) L. v. Lingen — Tartu: Über die Fortschritte in der Gynaekologie und Geburtshilfe in den letzten zwei Dezennien.

4) Akseli Nikula — Helsingi: Die Alkoholverbrecher und ihre Behandlung nach dem finnischen Gesetz.

5) K. Lellep — Tartu: Uuemad vaated homoseksualiteedi üle.

6) A. Audova — Tartu: Lihaste atrofeerumisest tegevuse-tuse tagajärjel.

7) B. Ottow — Tartu: Über die Bedeutung der innersekretorischen Funktion des Eierstocks für den menstruellen Phasenwechsel des Endometriums.

8) A. Buck — Pärnu-Jaagupi: Соннамбулистическия состояния.

Lõpuks demonstreerisid saksa keeles dr. phil. Karl W a g n e r (Tartu) mitmesuguseid mikroskoopilisi munandite preparaate, milliseist nähtus, et vahtakud moodustavad imetajate munandite sisesekretoorse aparadi vajaliku osise ja F. v. B o r m a n n (Tartu) merisea ja kaneliku väliste suguelundite arengu sõltuvust kastreeritud looma east.

Koosolek lõppes kell 13.05.

Kolmanda sektsiooni koosoleku avas selle juhataja A. P a l d r o c k. Ajujuhatusse valiti dr. med. Bonde Gr ö n r o o s Helsingist ja A. S p i n d l e r Tallinnast.

Peeti kõvakohased ettekanded:

1) B. Grönroos — Helsingi: Über die Bekämpfung der venerischen Krankheiten in Helsingfors.

2) A. Spindler — Tallinn: Zur Statistik der Geschlechtskrankheiten in Estland.

3) P. Pödder — Tartu: Prostitutsioon ja tema korraldamine Tartus.

4) H. Rütman — Tallinn: Prostitutsioon ja tema korraldamine Tallinnas.

5) A. Paldrock — Tartu: Kes laotab meil suguhaigusid laiali?

6) J. Vilms — Tartu: Suguhaiguste ühiskondlised ja majanduslised põhjused.

7) A. Rammul — Tartu: Isiklised ja ühiskondlised suguhaiguste laialilagunemise põhjused.

Koosolek lõppes kell 13.

Kõikides sektsioones järgnes kõnedele elav arutus.

2. detsembri pealeõunane koosolek, algusega kell 16, oli ühine kõikidele sektsioonele ja toimus Ülikooli aulas. Koosoleku avas kongressi abiesimees J. L u i g a. Ajujuhatajaiks valiti prof. R. T i g e r s t e d t Helsingist, dots. K. B a r o n s Riiast ja dr. J. B a g d o n a s Kaunasest. Telegraafi teel oli veel saabunud tervitusi Kaunase Arstideseltsilt, Leedu Arstide kongressi täidesaatvalt komiteelt ja H. L e e s m e n t'ilt Tallinnast, kes tervitas Eesti Punase Risti ja enese nimel.

Koosoleku päevakorras oli 6 ettekannet:

1) L. Puusepp — Tartu: О совместной научной работѣ врачей окраинныхъ государствъ.

2) Taavi Laitinen — Helsingi: Die Alkoholfrage in der Beleuchtung einiger wissenschaftlichen Untersuchungen der allerletzten Zeit.

3) I. Brennsohn — Riia: Skizzen aus dem Medizinalleben Alt-Estlands.

4) A. Mõttus — Tallinn: Tervishoiu seisukord Eestis 1919.—1920. a.

5) A. Lossmann — Tallinn: Ülevaade arstlise tegevuse ja selle tagajärgede kohta Eesti Vabadussõjas.

6) A. Rammul — Tartu: Lähematest ülesannetest tervishoiu alal Eestis.

Koosolek lõppes kell 19.30.

Sama 2. detsembri õhtul kell 21 toimus kongressiliikmeile ja kutsutud külalisile Ülikooli aulas mitmekesise kavaga muusika-õhtu, mis hästi korda läks (vt. kava järgmisel leheküljel).

Kongressi teisel päeval, 3. detsembril toimus töö algusega kell 9 kolmes sektsioonis endisis ruumes.

Esimese sektsiooni koosoleku avas A. Rammul. Aujuhatajaiks valiti prof. T. Laitinen Helsingist, Leedu sõjaväe tervishoiuvalitsuse esindaja dr. F. Sližis Kaunases ja M. Ostrov — Põltsamaalt, sekretärideks W. Wadi ja H. Madisson Tartust.

Peeti 8 kavakohast ettekannet:

1) L. Puusepp — Tartu: О дефективных и отсталых дѣтях.

2) H. Madisson — Tartu: Mõned märkused kooli tervishoiust.

3) A. Rammul — Tartu: Ülesanded koolitervishoiu alal.

4) B. Citovič — Tallinn: Опыт примѣненія количественной модификаціи реакціи Pirquet въ народной школѣ.

5) J. Vilms — Tartu: Sport koolis ja väljaspool kooli.

6) A. Falk — Tallinn: Die Schlammkur in den einheimischen Badeorten.

7) J. Vilms — Tartu: Taylorism tervishoiulise vajadusena Eestis.

8) E. Fischer — Tartu: Die Aufgaben des Arztes als Kulturträger in nächster Zeit.

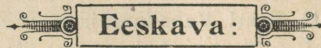
Reedel, 2 detsembril 1921 a.

kell 9 õhtul

I Eesti Arstide Kongressi puhul

toimepandava

Muusika-õhtu

I osa :

1. Isamaa . . . . . K. A. Hermann.
Meie tee . . . . . J. Simm.
Üliõpilaste meeste koor — juhatab J. Simm.
2. Ballade . . . . . } Heino Eller.
Põhja laul . . . . . }
Cello-solo — P. Berkowitz.
3. Sügise mõtted . . . . . } Mart Saar.
Hoiu vahest aken lahti . . . . . }
Ария Иоанны оперист „Орлеанская Дѣва“ Tschaikovsky.
Pr. Kopli-Wiegandt.

II osa :

4. Chant du ménestrel . . . . . Glasounov.
Tarantelle . . . . . Popper.
Cello-solo — P. Berkowitz.
5. An die Musik . . . . . F. Schubert.
Gesang Weyla's . . . . . H. Wolf.
Liebesfeier . . . . . F. Weingartner.
Die Zeit . . . . . C. M. v. Weber.
Pr. Olga Blumberg.
6. Meeste laul . . . . . M. Hermann.
Oma saar . . . . . J. Simm.
Baritoni-solo — H. Saebelmann.
Üliõpilaste meestekoor — juhatab J. Simm.

K. Mattiesen, Tartus.

Teises seksioonis avas töö K. Konik. Ajuhatajaiks valiti dots. J. Alksnis Riist, G. Reimann ja W. Zoega v. Manteuffel Tallinnast, sekretärideks C. Prima ja A. Valdes Tartust.

Päevakorras oli 9 ettekannet:

1) W. Zoega v. Manteuffel — Tartu: Nasenplastische Operationen.

2) V. Mintz — Riia: Erfahrungen über Chirurgie der Hinterhauptsruben.

3) J. Jankovsky — Riia: Über totale Oesophagusplastik.

4) R. Wanach — Tartu: Die chirurgische Behandlung des Ulcus ventriculi.

5) W. Krause — Tallinn: Über die chirurgische Behandlung des Ulcus ventriculi et duodeni.

6) V. Mintz — Riia: Zur Verhütung des Brustkrebses.

7) T. Kalima — Turku (Soome): Über den anatomischen Bau der Nearthrose.

C. Prima (Tartu) ettekanne „Peritoneumi resorptsiooni-võime üle“ ja A. Rosenfeld'i (Tartu) ettekanne „*Haemorrhagia occulta* diagnostilisest tähendusest maopaise ja maovähjatõve juures“ jäid aja-puudusel pidamata.

Peale kõnede demonstreerisid P. Pödder (Tartu) üht haruldast süüfilise juhtu ja W. Hollmann (Tartu) (saksa keeles) nahamikroskoopi Ottfried Müller'i järgi.

Koosolek lõppes kell 13.30.

Kolmanda seksiooni koosoleku avas A. Paldrock. Ajuhatajaiks valiti nagu eelmiselgi päeval B. Grönroos Helsingist ja A. Spindler Tallinnast.

Toimus 8 ettekannet:

1) A. Paldrock — Tartu: Kas tuleks suguhaigeid nimeliselt ja sunduslikult registreerida?

2) Anna Sossi — Tartu: Arstlised tunnistused abiellu astumise puhul.

3) A. Paldrock — Tartu: Suguhaiguste profülaksis sõjaväes.

4) K. Lüüs — Tallinn: Suguhaiguste ravitsemise korraldus Eestis.

5) H. Rütman — Tallinn: Seadused ja määrused kuritööde ja eksimiste vastu sugulisel alal, prostitutsiooni korraldamiseks ja suguhaiguste vastu võitlemiseks.

6) E. Terrepson — Tartu: Die Möglichkeiten der Bekämpfung der Geschlechtskrankheiten.

7) E. Kengsep — Tartu: Gesetzesprojekt zum Kampfe gegen die Ausbreitung von Geschlechtskrankheiten in Eesti.

8) K. Villemi — Tartu: Eeskuju tähtsus alkoholi ja suguhaiguste vastu võitlemises.

Koosolek lõppes kell 13.10.

Nagu eelmiselgi päeval toimus ka 3. detsembril, s. o. kongressi teisel päeval Ülikooli aulas kell 16 ühine üldkoosolek kõigile seksioonele.

Koosoleku avas J. Luiga. Ajuhatusse valiti dr. med. Tauno Kalima Turust (Soome), dots. J. Jankovsky Riias ja dr. F. Sližys Kaunasest. Valimiste järel kõnelesid:

1) Yrjö Kajava — Helsingi: Über anthropologische Eigenschaften der Finnen.

2) J. Luiga — Tallinn: Psükopatoloogilised ilmed Prangli saarte elanikkudes.

3) J. Alksnis — Riia: Über Kriegsverletzungen des peripheren Nervensystems.

4) Hedwig Buch — Halila (Soome): Über die Bronchialdrüsentuberkulose.

5) A. Ucke — Tartu: Zur Lösung des Entzündungsproblems.

6) J. Miländer — Tartu: Ektoopilise raskejalgsuse sümptomatoloogia.

7) A. Lipschütz — Tartu: Neue experimentelle Untersuchungen zur Frage der kompensatorischen Hypertrophie des Testikels.

Ettekandeile järgnes kõigis seksioones elav arutlus.

Kongressi kolmandal ja viimasel päeval, 4. detsembril, esimeses ja kolmandas seksioonis enam ettekandeid ei peetud, küll aga toimus viimases seksioonis resolutsioonide arutlus.

Teine seksioon seevastu töötas viimasel kongressipäeval kahes alaseksioonis kahes eriruumis. Geoloogia-kabineti kuuldesaalis toimusid ettekanded eksperimentaalse meditsiini, zooloogia-instituudi kuuldesaalis ettekanded kliinilise meditsiini alalt.

Eksperimentaalse meditsiini alaseksiooni koosoleku avas kell 9 A. Rammul. Ajuhatajaiks valiti dots. R. Adelheim Riias, dr. med. E. Quarnström Helsingist ja era-

dots. N. Popoff Tartust. Sekretariaadis olid tegevad A. Valdes ja K. Villemi Tartust.

Tehti 7 ettekannet:

- 1) S. Loewe — Tartu: Über phenolhaltige Schlafmittel.
- 2) R. Adelheim — Riia: Über die nichteitrige Encephalitis.
- 3) A. Valdes — Tartu: Glükogeen südame äritusjuhesüsteemis nälgimise ajal.
- 4) N. Popoff — Tartu: Наслѣдственность у челоуѣка.
- 5) H. Kull — Tartu: Kroomaffiini ja feokroomi rakkude üle.
- 6) K. Villemi — Tartu: Muudatustest vereliblede arvus kehalikkude harjutuste mõjul.
- 7) Alfr. Johanson — Narva: О вариациях у Spirochaete Obermeyeri.

Ettekandega eksperimentaalse meditsiini alasektsioonis teemal „Die Strömung des Blutes in den Arterien“ esines veel 4. dets. 1921 geoloogia-kabineti auditoriumis R. Tigerstedt. 3. dets. 1921 pidas ta laiemale hulkadele füsioloogia-instituudi auditoriumis populaarteadusliku loengu „Verejooks arterites“.

Kliinilise meditsiini alasektsioonis algas töö samuti kell 9. Koosoleku avas K. Konik. Ajujuhatusse valiti prof. K. Dehio Tartust ja K. Sibul Tallinnast, sekretariaati W. Lindeberg ja K. Toomingas Tartust.

Kavas oli 8 ettekannet:

- 1) S. Kropmann — Tartu: Патологическія данныя к вопросу о развитіи нарывов спинного мозга при травматическом его поврежденіи.
- 2) K. Dehio — Tartu: Über Proteinkörpertherapie.
- 3) L. Puusepp — Tartu: О пересадкѣ корешков спинного мозга при вялых параличах.
- 4) I. Kron — Riia: Über Halsrippen.
- 5) W. Lindeberg — Tartu: Trauma tähendus tuberkuloos ajukestade põletiku arenemises.
- 6) M. Bresowsky — Tartu: Über fragliche Testierfähigkeit bei Greisen.
- 7) K. Toomingas — Tartu: Sklerosis tuberosa juhtumine.
- 8) W. Wadi — Tartu: Krooniline selgroo anküloos.

Ettekandeile järgnes diskussioon.

Koosolek lõppes kell 13.10.

Kongressi lõppkoosolek üldkoosolekuna toimus 4. detsembril kell 16 Ülikooli aulas. Koosoleku avas J. Luiga.

Aujuhatusse valiti T. Laitinen, Y. Kajava ja J. Alksnis, sekretariaati W. Lindeberg ja W. Wadi.

Päevakorras oli 3 ettekannet:

- 1) L. Puusepp — Tartu: О специальном образовании военных врачей.
- 2) E. Kaegeler — Tallinn: Über Röntgentherapie.
- 3) F. Lepp — Tartu: Difteria.

Kõnede ärakuulamise järel võeti vastu kongressi resolutsioonid ja sooviavaldused.

Selle järel avaldas koosoleku aujuhataja T. Laitinen tänu kongressi juhatajatele, sektiioonide juhatajaile ja sekretärele, aga ka referendele ja arutlusest osavõtnuile tehtud töö eest ning andis juhatajale H. Koppel'ile. Järgnes A. Paldrock'i tänuavaldus kongressile sõitnud välismaa külalisile, mille peale ütlesid veel eesti arstkonnale tänusõnu Soome arstkonna nimel Yrjö Kajava (eesti keeles), läti arstkonna nimel K. Barons ja leedu arstkonna ning oma nimel J. Bagdonas.

Kongress lõppes H. Koppel'i lühikese kõnega, milles ta avaldas lootust, et möödunud tööpäevadel sõlmitud ametivennalikud sidemed saavad olema püsivad ja alustatud koostöö jätkub veel viljakamalt tulevikus teaduse ja kannatajate kaasinimeste kasuks.

Kell oli koosoleku lõpetamise hetkel 18.30.

Sama päeva õhtul kell 21 toimus „Küttide Kodus“ Lihaturul bankett kongressi liikmeile ja nende daamidele ning kutsutud külalisile, kus võtsid muuseas sõna R. Tigerstedt, W. Zoëge v. Manteuffel, T. Laitinen, J. Alksnis, Y. Kajava, dr. Bechamp, J. Bagdonas ja A. Nikula, kellele vastasid H. Koppel, A. Paldrock, L. Puusepp, G. Neggo ja teised. Läti ja Leedu arstide nimel ütles lõpuks veel südamlikke lahkumissõnu K. Barons.

I Eesti Arstide Kongressist võttis üldse osa 2 auvõõrast (riigivanem K. Päts ja haridusminister H. Bauer), 278 arsti ja üks loodusteadlane. Ettekandeid peeti 84, neist eesti-keelseid 38, saksakeelseid 36 ja venekeelseid 10.

II Eesti Arstidepäev.

I Eesti Arstide Kongress toimus õieti väljaspool eesti arstidepäevade järjekorda, seepärast kujuneski järgmine 14. ja 15. juulil 1923 Pärnus peetud arstidepäev II Eesti Arstidepäevaks. Temast võttis osa üle 60 arsti. Peateemaks oli tuberkuloos ja võitlus selle vastu.

Avamiskoosolek toimus 14. juulil 1923 kell 12.15 Pärnu tütarlaste gümnaasiumi saalis, kus ka kõik teised koosolekud peeti. Koosoleku avas Pärnu Eesti Arstide Seltsi esimees E. T u m m a.

Arstidepäeva juhatajaks valiti K. K o n i k, abijuhatajaiks A. R a m m u l, L. P u u s e p p, A. P a l d r o c k ja E. T u m m a, sekretäriks H. U u s t a l u.

Valimistele järgnesid 2 ettekannet:

1) C. S c h l o s s m a n n — Tartu: Tuberkuloosi vastu võitlemise korraldus.

2) L. P u u s e p p — Tartu: Ближайшія задачи алкогольнаго оздоровленія населенія.

Peale ettekannete ärakuulamist loeti ette arstidepäevale saadetud tervitustelegrammid. Neid olid saatnud Tartu Eesti Arstide Selts, Tervishoiupeavalitsuse juhataja A. M õ t t u s, Dorpater Medizinische Gesellschaft ja 3. diviisi ülem kindral A. T õ n i s s o n.

Sellega lõppes avamiskoosolek.

Sama päeva õhtupoolikul kell 16 toimus arstidepäeva teine koosolek, mille päevakorras olid vaid tuberkuloosile pühendatud ettekanded.

Kõnelesid:

1) N. S a r v — Tallinn: Andmed sundulisest tiisikushaigete registreerimisest Tallinnas 1. aprillist 1921. a. kuni 31. detsembrini 1922. a.

2) K. K o n i k — Tartu: Märkused kirurgilise tuberkuloosi ja selle ravitsemise üle.

3) J. L u i g a — Tallinn: Sümpaatikuse närvikava haigused algava tuberkuloosi ilma.

4) T. O j a k ä ä r — Tartu: Raskused varase neerutiisikuse diagnostseerimise juures.

Autori puudumisel jäi ette kandmata J. B a r t e l s'i (Tallinn) referaat: Zur Frage der Bekämpfung der Tuberkulose.

Ettekandeile järgnes elav arutus.

Järgmisel päeval — 15. juulil 1923 — algas arstidepäeva töö juba kell 9 hommikul. Ühisel koosolekul kuulati ära L. P u u s e r p 'a ettekanne: Наслѣдственный сифилис в этиологии нервных болѣзней и в развитіи физической и психической дегенерации ning jaguneti siis sektsioonesse.

Esimese sektsiooni koosolekul algusega kell 11 valiti juhatajaks H. L e e s m e n t, sekretäriks K. L e l l e p.

Päevakorras oli 5 ettekannet:

- 1) K. L e l l e p — Tartu: Alkoholismi forensilised tagajärjed.
- 2) M. N õ g e s — Viljandi: Sündivus, surevus ja abiellu astuvus Viljandi maakonnas 1834—1922.
- 3) H. K l e m e n s — Udriku: Nõdramõistuslikkude eest hoolekanne Eestis.
- 4) A. R a m m u l — Tartu: Linnade tervishoiust.
- 5) A. L i i n — Tallinn: Tiisikus, võitlus ta vastu mujal ja meil Eestis.

Ettekandeile järgnes arutus.

Teise sektsiooni koosolekul, samuti algusega kell 11, mis käsitles kliinilist meditsiini, valiti koosoleku juhatajaks J. L u i g a, sekretäriks T. O j a k ä ä r.

Peeti 6 ettekannet, millele järgnes arutus.

Kõnelesid:

- 1) E. H o e r s c h e l m a n n — Pärnu: Über Gynatresien.
- 2) H. H o l d — Tallinn: Valge vere pilt ja selle muudatused tiisikushaigete juures.
- 3) P. T u r t s c h a n i n o v — Jõhvi: Uus katsumise viis kõhu-koopa läbivaatamiseks.
- 4) P. T u r t s c h a n i n o v — Jõhvi: Nähtus *ascites*'e äratundmiseks ühel ajal *tumor cysticus*'ega kõhukoopas.
- 5) P. T u r t s c h a n i n o v — Jõhvi: Väike näpunäide *hernia lineae albae* äratundmiseks.
- 6) L. P u u s e r p — Tartu: К симптоматологии и хирургическому лечению опухолей лобной доли головного мозга.

Samal päeval kell 16 peeti üldine lõppkoosolek, mida juhatas K. K o n i k.

Kõneles A. R a m m u l teemal: Rahva arvu liikumisest.

Lõpuks võeti vastu resolutsioonid ja sooviavaldused ning loeti ette veel saabunud tervitustelegrammid Eesti Karskus-

II Eesti Arstidepäev Pärnus 14. ja 15. juulil 1923.

V Eesti Arstidepäev Tartus 27. ja 28. novembril 1926.

liidult, F. A k e l'ilt Helsingist, S. T a l v i k'ult Viinist, J. M i l ä n d e r'ilt Kuressaarest ja H. A l v e r'ilt Haapsalus.

Sama päeva õhtul kell 21 toimus Kodanikkude klubis bankett, millest suurem osa arstidepäevaliikmeid osa võttis ja kus mitu tundi sõbralikult koos viibiti.

Järgmisel päeval — 16. juulil — käis osa arstidepäevaliikmeid vaatamas Sindi kalevivabrikut kui üht suuremat kodumaa tööstusettevõtet.

Ettekandeid peeti II Eesti Arstidepäeval 19, neist eesti-keelseid 15, saksakeelseid 1 ja venekeelseid 3. Osa võttis 65 arsti.

III Eesti Arstidepäev.

III Eesti Arstidepäev toimus Tallinnas 13. ja 14. septembril 1924 Ohvitseride Keskkogu kasiinos Tallinna Eesti Arstide Seltsi korraldusel ja oli pühendatud peamiselt emade- ja lastekaitsele, vaimuhaigustele ja hoolekandele vaimuhaigete eest.

Arstidepäeva avas Eesti Arstideseltside Liidu esimees J. L u i g a üle 80 osavõtja juuresolekul, tähendades, et arstidepäevade ülesandeks ei ole mitte ainult arstiteaduslikke teoreetilisi küsimusi arutada, vaid ühtlasi ka rahva tervishoiu tegelikke küsimusi käsitleda. Juhatajaks valiti Tervishoiu peavalitsuse juhataja A. M õ t t u s, abideks N. S a r v ja H. L e e s m e n t.

Tervitusi ütlesid A. M õ t t u s, riigikogu esimees J. T õ n i s s o n, riigivanema ja vabariigi valitsuse nimel töö- ja hoolekandeminister Ch. K a a r n a, Eesti Karskusliidu nimel V. E r n i t s, Eesti Tõutervise seltsi nimel A. L ü ü s ja Eesti Tervishoiu Muuseumi nimel V. S u m b e r g.

Telegraafi teel olid tervitanud riigivanem F. A k e l, haridusminister B. R a h a m ä g i, Tartu Ülikooli rektor H. K o p p e l, A. P a l d r o c k, C. S c h l o s s m a n n, Tartu Eesti Arstide Selts ja Tallinna praktiseerivate arstide selts.

Arstidepäeva töö toimus 13. septembril — arstidepäeva esimesel päeval — algusega kell 16 kahes sektsioonis: esimene

oli pühendatud emade- ja lastekaitsele, teine — vaimuhaiguste ja hoolekandele vaimuhaigete eest.

Esimese seksiooni juhatajaks valiti A. Lüüs ja M. Nõges, teise seksiooni juhatajaks J. Luiga ja M. Bresowsky. Arstidepäeva sekretärideks valiti T. Ojakäär ja G. Lepasson.

Esimeses seksioonis oli 7 ettekannet:

- 1) A. Lüüs — Tartu: Lastekaitse korralduse põhijooned.
- 2) Emma Lasberg — Tallinn: Laste tervishoid Eestis.
- 3) M. Nõges — Viljandi: Rinnalaste suremus Viljandi maakonnas 1834—1922.

4) R. Sinka — Tartu: Emade ja rinnalaste nõuandekohtade tähtsus rahiidi vastu võitlemises.

5) N. Sarv — Tallinn: Ühiskondlise tervishoiu arenemiskäik Tallinnas.

6) D. Feodoroff — Tallinn: Об организации общественной борьбы с бугорчаткой.

7) J. Vilms — Tartu: Eesti rahvatõu omaduslise tasapinna langemise hädaoht.

Ettekandeile järgnes arutus.

Teises seksioonis tehti samuti 7 ettekannet:

1) J. Luiga — Tallinn: Peajuu aluse (*basis*) orgaanilised häired nooruseas vaimuhaiguste põhjustena.

2) M. Bresowsky — Tartu: Vaimuhaigete vastutavusest.

3) K. Lellep — Tartu: Dementia praecox psühhoanalüütilisel valgustusel.

4) H. Klemens — Udriku: Nõdramoistuslikkude ja vaimuhaigete operatsiooni teel sugukõlbmatuks tegemise küsimusest.

5) C. Schwalbe — Tartu: Hoolekanne vaimuhaigete eest Eestis.

6) V. Lindeberg — Tallinn: Nöirosüüfilise ravimine *phlogetan*'iga.

7) O. Soo — Viljandi: Jämejala vaimuhaigete varjupaik hoolekandeaustisena 1897—1923 ja asutise ümberkorralduse-kavatus.

Väljaspool päevakorda esines veel V. Ernits (Tartu) teemal: Alkoholi küsimus ja Eesti arstkond.

Ettekandeile järgnes elav mõtetevahetus.

Arstidepäeva teisel päeval 14. septembril peeti 2 üldkoosolekut, esimene algusega kell 10.30, teine — kell 16.

Esimese koosoleku juhatajaks oli A. Mõttus, sekretäriks T. Ojakäär.

Päevakorras oli 4 ettekannet:

1) S. Talvik — Tartu: Eesti Kriminaalseadustiku eelkava kohtuliku arstiteadlase seisukohalt.

2) J. Raukas — Tallinn: Kullareaktsioon tserebrospinaalsetes vedelikus lepra puhul.

3) J. Uudelt — Tartu: Lõhkeainete tekitatud silmavigastused rahu ajal.

4) V. Reier — Narva: Sarlakid.

Teise üldkoosoleku juhatajaiks olid A. Mõttus ja N. Sarv, sekretäriks T. Ojakäär.

Peeti 6 ettekannet.

1) A. v. Wahl — Tallinn: Die Behandlung der weiblichen Gonorrhoe nach den Principien der Behandlung der männlichen.

2) H. Perli — Tallinn: Infitseeritud abortide terapiast.

3) E. Hubel — Tallinn: Graviditas interstitialis'e histoloogiline pilt.

4) B. Citovič — Tallinn: Профилактика остро-заразных заболеваний вакцинацией per os.

5) V. Lindeberg — Tallinn: Indikatsioonid ja kontraindikatsioonid diatermiaga ravimiseks.

6) O. Lepp — Tallinn: Arstide ettevalmistuse küsimus.

Väljaspool päevakorda kõneles veel N. Sarv — Tallinn, teemal: Ühiskondlise tervishoiu arenemiskäik Tallinnas.

Peale ettekannete ärakuulamist võeti vastu esitatud resolutsioonid ja sooviavaldused.

Sama päeva õhtul kell 21 toimus veel ühine koosviibimine Ohvitseride Keskkogu kasiinos.

III Eesti Arstidepäeval peeti üldse 26 ettekannet, neist eestikeelseid 23, saksakeelseid üks ja venekeelseid kaks.

IV Eesti Arstidepäev.

IV Eesti Arstidepäev korraldati Läänemaa Arstide Seltsi poolt Haapsalus 30. juunil ja 1. juulil 1925 Haapsalu kui kuurordi 100-a. juubeli puhul. Koosolekud toimusid kuursaalid.

30. juunil enne arstidepäeva avamist tutvuti supelasutiste ja Lääne maakonna haiglaga.

Arstidepäeva avas kell 13 Läänemaa Arstide Seltsi esimees H. Alver. Juhatusse valiti A. Rammul, S. Tal-

vik ja H. Alver, sekretariaati H. Perker ja E. Lasberg.

Tervituskõnedega esinesid Haapsalu linnapea A. Grönberg, Lääne maakonna arst H. Alver ja Eesti Karskusliidu ja Üleilmlise Alkoholismivastase Liidu nimel V. Ernits. Tervitustelegramme olid saatnud: Tartu Eesti Arstide Selts, Estländischer Deutscher Ärzteverein, Tallinna Saksa Arstide Selts, Dorpater Medizinische Gesellschaft, Kuresaare arstide nimel J. Favre, A. Mõttus, L. Puusepp, K. Lellep ja H. Klemens.

Esimene koosolek oli pühendatud peamiselt eesti tervitustumudale.

Päevakorras oli 6 ettekannet:

- 1) A. Rammul — Tartu: Tervishoiu-oludest Haapsalus.
- 2) Cand. M. Kand — Tallinn: Eesti tervitustumuda füüsikalised omadused.
- 3) S. Loewe¹⁾ — Tartu: Physikalisch-chemische Untersuchungen über den estnischen Heilschlamm zur Ermittlung der Grundlagen seiner Heilwirkung.
- 4) H. Alver — Haapsalu: Meie kuurortidest.
- 5) Woldemar Blacher — Tallinn: Über neue Probleme in der Schlammtherapie.
- 6) K. Dehio — Tartu: Über die Beeinflussung des Blutdruckes und der Herzstätigkeit durch die Hapsalschen Schlambäder.

Koosolek lõppes kell 16.

Samal päeval kell 17.40 toimus veel teine koosolek, mis algas arutlusega eelmisel koosolekul ärakuulatud ettekannete kohta.

Peale arutlust kõnelesid:

- 1) Jan Olbrycht — Krakow: Über die Pathogenese des Verbrühungstodes.
- 2) H. Leesment — Tallinn: E[esti] P[unase] R[isti] tegevuskavatsustest.
- 3) A. Ibrus — Tartu: Mõnda enesetappest.
- 4) S. Talvik — Tartu: Enesetapped purjus olekus.

Ära jäi referendi mitteilumuse tõttu K. Lellep'i ette-

¹⁾ Prof. S. Loewe mitteilumisel arstidepäevale kandis referaadi ette J. Renteln.

kanne teemal: Alkoholistiliste kuritegevuste psühholoogiast. Koosolek lõppes kell 21.30.

Õhtul kell 22 toimus kuursaalil Haapsalu linnavalitsuse poolt korraldatud ühine õhtusöök.

Arstidepäeva teisel päeval, 1. juulil 1925, peeti samuti 2 koosolekut. Kuna S. T a l v i k pidi Haapsalust lahkuma enne arstidepäeva lõppu, siis valiti tema asemele juhatusse A. V a l d e s. Sekretariaat täiendati E. S a a r e s t e'ga.

Jätkati ettekannete ärakuulamist. Kõnelesid:

1) K. T o o m i n g a s — Tartu: Psühhiaatrilise perekondade uurimise öogeneetiline tähtsus.

2) A. R a m m u l — Tartu: Tõutervishoiust Eestis.

3) E. L a s b e r g — Tallinn: Rahva tõutervise uurimise vahenditest.

4) H. M a d i s s o n — Tartu: Alaväärtusliste ja kurikalduvustega isikute steriliseerimise seaduse kavand.

5) J. V i l m s — Tartu: Tõutervishoiulised seadusettepanekud.

Ettekandeile järgnes arutus.

Enne koosoleku lõppu valiti resolutsioonide väljatöötamiseks redaktsioonikomisjon koosseisus: J. L u i g a, H. K u k k ja K. T o o m i n g a s.

Selle järel tehti vaheaeg kuni kella 15-ni.

Pealelõunane ja ühtlasi IV Arstidepäeva viimane koosolek algas kell 15.30.

Väljaspool päevakorda kõnelesid J. R a u k a s ja X. P o s k a (Tallinn) teemal: Grupiline isohemoagglutinatsioon eestlastel.

Selle järel jätkusid päevakorra ettekanded:

1) A. V a l d e s — Tartu: Patoloogilis-anatoomilise ala arendamisest Eestis.

2) V. S u m b e r g — Tartu: Arstide ülesanded tervishoiuliste teadmiste populariseerimistöös.

3) E. S a a r e s t e — Tartu: Funktsionaalseist häälhäiretest ja nende parandamise sihtjoontest.

4) A. R a m m u l ja S. L i n d — Tartu: Tervishoiu küsimustest Läänemaal.

Pidamata jäid S. T a l v i k' u ettekanne: Kohtuarstilise tööala korraldamisest Eestis ja S. L o e w e ettekanne: Experimentelle Grundlagen der Ovarialhormontherapie.

Ettekannete ärakuulamisel võeti vastu resolutsioonid ja sooviavaldused.

Arstidepäev lõpetas oma töö A. Valdes'e lõppsõnaga kell 19.30.

Samal õhtul toimus veel ühine õhtusöök Petrogradi võõrastemajas.

Arstidepäevale järgneval päeval — 2. juulil 1925 — olid ette nähtud soovijaile väljasõidud autodega Kuuda leprosooriumi ja paatidega Vormsi saarele.

IV Eesti Arstidepäeval peeti kokku 20 ettekannet, neist olid eestikeelseid 16 ja saksakeelseid 4. Arstidepäevast võttis osa 54 arsti.

V Eesti Arstidepäev.

V Eesti Arstidepäev toimus Tartus 27. ja 28. novembril 1926 Tartu Eesti Arstide Seltsi korraldusel ja oli pühendatud peamiselt pahaloomuste kasvajate küsimusele. Koosolekud peeti peale ühe Aia tänaval Ülikooli hoone suures auditooriumis.

Arstidepäeva avas 27. novembril kell 10 Tartu Eesti Arstide Seltsi esimees A. Valdes. Juhatusse valiti A. Lossmann, J. Luiga, K. Konik, A. Paldrock, H. Uustalu ja H. Alver, sekretariaati: H. Normann, F. Lepp, K. Lellep, H. Madisson, J. Rives ja A. Arak.

Tervitustelegramme olid saatnud: riigivanem J. Teemant, haridusminister J. Lattik, Tervishoiupeavalitsuse juhataja A. Mõttus, II diviisi ülem kindral N. Reek, prof. Yrjö Kajava ja Eino Suolahti Helsingist, Kuresaare Arstide Selts, Dorpater Medizinische Gesellschaft, prof. K. Dehio ja arstid E. Anderson, E. Graubner, W. Hollmann, J. Meyer, E. Moritz, O. Rothberg, E. Terrepson, K. Vogel, A. Valent, H. Zeddelmann ja V. Zimmermann ühise telegrammi.

Peale telegrammide ettelugemist asusid juhatus lauda juhatajad J. Luiga ja A. Paldrock ning sekretärid H. Madisson ja K. Lellep.

Algasid ettekanded. Kõnelesid:

- 1) A. Valdes — Tartu: Vähi etioloogiast.
- 2) H. Kull — Tartu: Rakkude paljunemine mitoosi ja amiotoosi kaudu.
- 3) W. Wadi — Tartu: Vähi diagnostikast.
- 4) K. Konik — Tartu: Kartsinoom kliinilisest seisukohast vaadatult.
- 5) J. Miländer — Tartu: Vähitõve röntgenikiiritus-ravi.

Koosolek lõppes kell 13.30.

Arstidepäeva teine koosolek algas samal päeval kell 16.15. Juhatas A. Pald rock, sekretärideks olid H. Normann ja H. Madisson.

Peeti 3 ettekannet:

- 1) A. Lüüs — Tartu: Pahaloomulised kasvajakud lapseas.
- 2) J. Uudelt — Tartu: Silma plasmoomest.
- 3) O. Kuriks — Tartu: Silma kasvajakute diagnoosimine ja ravimine.

Peale arutlust tehti 10 minutiline vaheaeg. Koosolek algas taas kell 18.45.

Järgnes 4 ettekannet:

- 1) S. Talvik — Tartu: Pahaloomused kasvajakud kohtuliku arstiteaduse seisukohalt.
- 2) P. Teas — Tartu: Pahaloomused kasvajakud Tartu Ülikooli kliinikuis 1921.—1925. a.
- 3) E. Lasberg — Tallinn: Vähi statistikast välismaal ja Eestis.
- 4) F. Bormann — Tallinn: Tartu Ülikooli Seerumi Laboratoriumi antidifteriaseerumist.

Koosolek lõppes arutlusega kell 20.17.

Koosolekult siirduti Tartu Vesiravilasse uue dušširuumi avamisele, kus tutvuti asutise ruumide ja tegevusega. Peale tutvumist võeti osa külalisile korraldatud einest.

Arstidepäeva kolmas koosolek algas 28. novembril 1926 kell 10.12 Närvikliiniku auditoriumis. Koosolekut juhatas L. Puusepp, sekretärideks olid K. Lellep ja J. Rives.

Peeti 7 ettekannet:

- 1) L. Puusepp — Tartu: Pahaloomused kasvajakud ja närvisüsteem.
- 2) J. Rives — Tartu: Ajukasvajakute etioloogiast.
- 3) E. Weinberg — Tartu: Peaaju glioomid.

4) V. Hion — Tartu: Eksperimentaalseist pahaloomuseist kasvajaist.

5) A. B u c k — Pärnu: Опухоли мозга и операции в области нервной системы на пути практического врача.

6) B. C i t o v i č — Tallinn: О комбинированном электро-грязе-лечении мѣстными и общими ваннами цѣльной грязи.

7) F. B o r m a n n — Tallinn: Mõningad teadumused sarlaki-epidemiast Tallinnas.

Ettekandeile järgnes arutus.

Koosolek lõppes kell 14.08.

Arstidepäeva neljas koosolek toimus 28. novembril kell 16.15 jälle Ülikooli hoone suures auditooriumis Aia tänaval. Juhatas J. L u i g a, sekretäriks oli K. L e l l e p.

Päevakorras oli vaid K. S c h l o s s m a n n'i ettekanne: Sotsiaalne võitlus vähktõvega.

Ettekande järel võeti vastu resolutsioonid. Peale selle moodustati vähktõve vastu võitlemise komisjon koosseisus: K. S c h l o s s m a n n, K. K o n i k, L. P u u s e p p, A. V a l d e s, J. M i l ä n d e r ja W. W a d i. Kokkukutsujaks valiti A. V a l d e s.

Arstidepäev lõppes J. L u i g a ja A. V a l d e s'e lõpp-sõnaga kell 17.35.

Õhtul oli korraldatud ühine õhtusöök arstide prouade korraldusel Üliõpilasmajas.

Arstidepäeval peeti 20 ettekannet, neist eestikeelseid 18, venekeelseid 2. Arstidepäevast võttis osa 131 arsti.

VI Eesti Arstidepäev.

VI Eesti Arstidepäev peeti Viljandis 27. ja 28. augustil 1927 Viljandi Arstide Seltsi korraldusel Viljandi Eesti Haridusseltsi tütarlaste gümnaasiumi saalis.

Arstidepäeva avas kell 10.15 Viljandi Arstide Seltsi esimees M. N õ g e s. Tervituskõnega esines Viljandi linnapea A. M a r a m a a.

Juhatusse valiti N. S a r v, G. L e p a s s o n, H. A l v e r, M. N õ g e s ja A. V a l d e s, sekretariaati A. L i l l e r, O. S o o, E. S u t t ja E. S i b u l.

VI Eesti Arstidepäev Viljandis 27. ja 28. augustil 1927.

VII Eesti Arstidepäev Pärnus 29. ja 30. juulil 1928.

Tervitustelegramme olid saatnud: töö-hoolekandeminister J. Masing, A. Mõttus, J. Luiga ja Estländischer Deutscher Ärzteverein.

Koosolekut asus juhutama A. Valdes, sekretäriks oli E. Sibul.

Järgnes 7 ettekannet:

1) Chr. Gross — Viljandi: Viljandi linna sanitaarseist oludest.

2) A. Lüüs — Tartu: Ainukese lapse psühholoogiast.

3) K. Sööt — Paide: Mõnda hyperemesis ja emesis gravidarum ravimisest.

4) H. Perli — Tallinn: Sugunäärmete antagonismist.

5) M. Nõges — Viljandi: Neerufunktsioonide järelekatsumisest.

6) A. Zastrov — Viljandi: Mõnda Viljandi linna koolide õpilaste kehalisest arenemisest ja selle uurimiste tulemusist.

7) W. Wadi — Tartu: Andmeid *ulcus pepticum*'i kliinikust.

Koosolek lõppes kell 13.30.

Arstidepäeva teine koosolek algas samal päeval kell 15.30 ärakuulatud ettekannete arutlusega. Koosolekut juhatas H. Alver, sekretäriks oli E. Sibul.

Arutlusele järgnes 8 ettekannet:

1) A. Valdes — Tartu: Viinamarja-suhkru ja insuliini toimest südame süsivesikute-vahetusse.

2) G. Lotz — Ambla: Revision u. Präcisierung der Massnahmen bei der Bekämpfung akuter Infektionskrankheiten, im Speziellen des Scharlachs.

3) A. Rosenfeld — Viljandi: Kopsutuberkuloosi kirurgiline ravimine.

4) C. Prima — Põltsamaa: Peritonitis serosa acuta.

5) E. Kirnmann — Tallinn: Omentum majus'e tähtsusest peritonaalõõne infektsioonide puhul.

6) O. Kuriks — Tartu: Sarvkesta haavandi ravimine.

7) E. Sibul — Viljandi: Wassermanni-reaktsioonist.

8) E. Fischer — Tartu: Kroonilise varikoosse *ulcus cruris*'e ambulatoorne ravimine.

Peale ettekannete arutlust valiti resolutsioonide redaktsioonikomisjon koostises: A. Valdes, O. Soo ja E. Sibul.

Koosolek lõppes kell 19.35.

Õhtul oli korraldatud arstidepäevaliikmeile omavaheline koosviibimine teater „Ugala“ ruumides.

Järgmisel päeval — 28. augustil 1927 — kell 10.15 algas Arstidepäeva kolmas koosolek. Juhatas H. Alver, sekretäriks oli E. Sibul.

Peeti 5 ettekannet:

- 1) S. Talvik — Tartu: Veregruppide-reaktsioon kohtulikust arstiteaduses.
- 2) G. Rooks — Tartu: Veregruppide-reaktsiooni praktilisest käsitlusest kohtulikust arstiteaduses.
- 3) S. Talvik — Tartu: Kohtuarstilise tööala korraldamisest Eestis.
- 4) M. Bresowsky — Tartu: Psühhoanalüüs ja psühhoteraapia.
- 5) H. Viinapuu — Tartu: Teadumusi somnifeenist psühhiaatrias.

Viimase ettekande järgi tehti $\frac{1}{4}$ -tunniline vaheaeg, mille vältel arstidepäevaliikmeid pildistati. Koosolek jätkus kell 12.20.

Kõnelesid:

- 1) H. Alver — Haapsalu: Tervishoiu-oludest ja -korraldustist meil ja mujal.
- 2) H. Madisson — Tartu: Öigeenika komisjoni tegevusest.
- 3) H. Alver — Haapsalu: Arstidest ja arstieetikast.
- 4) G. Lepasson — Tallinn: Riigiteenijate haiguskindlustus-seaduse eelnõu ja arstkond.

Ajapuudusel jäi pidamata E. Lasberg'i ettekanne: Meie ühiskondliku tervishoiu tähtsamaid küsimusi.

Peale ettekandeile järgnenud arutlust võeti vastu arstidepäeva resolutsioonid ja sooviavaldused. Koosolek lõppes H. Alver'i lõppsõnaga kell 14.45.

Kell 15 toimus veel ühine lõunasöök teater „Ugala“ saalis arstidepäevast osavõtnuile Viljandi linnapea A. Maramaa kutsel ja hiljemini ringkäik Viljandi lossivaremeil, kus selletusi andis õpetaja A. Westrén-Doll.

VI Eesti Arstidepäeval oli üldse 24 ettekannet, neist eesti-keelseid 23 ja saksakeelseid üks.

Osa võttis arstidepäevast 61 arsti.

VII Eesti Arstidepäev.

VII Eesti Arstidepäev toimus Pärnu Arstide Seltsi korraldusel Pärnus 29. ja 30. juulil 1928 Pärnu linna päralt oleva end. Ammende villa saalis.

Arstidepäeva avas 29. juulil kell 11.15 Pärnu Arstide Seltsi esindajana J. Kuk k. Juhatusse valiti: K. Konik, J. Miländer, S. Talvik, A. Lossmann, M. Nõges ja J. Kuk k, sekretariaati: P. Wreintal, A. Leppik, A. Normann ja R. Roots.

Juhatuslauda asus K. Konik. Selle järel esines tervituskõnega Pärnu linnapea O. Kask. Telegraafi teel olid saatnud tervitusi: A. Mõttus, Tartu Eesti Arstide Selts, Eesti Tervishoiu Muuseum, Kuressaare Arstide Selts, Estländischer Deutscher Ärzteverein, Gesellschaft prakt. Ärzte zu Reval, prof. Yrjö Kajava Helsingi arstideseltsi „Duodecim'i“ nimel, A. Paldrock, H. Alver, M. Ostrov, H. Klement ja H. Uustalu.

Järgnesid ettekanded:

- 1) J. Miländer — Tartu: Teadumused emaka müoomide ravist.
- 2) W. Wadi — Tartu: Kopsutuberkuloosi areng ja kliinilised vormid.
- 3) E. Saareste — Tartu: Kõri kartsinoomi ravist ja larüingektomeeritud haigete rääkimise võimalusest (ühes 2 haige demonstreerimisega).
- 4) S. Talvik — Tartu: Arstilis-õiguslisi küsimusi.
- 5) G. Lepasson — Tallinn: Kas on meil arstide üleproduktsooni?

VII Eesti Arstidepäeva teine koosolek toimus 28. juulil kell 15.15. Juhatasid S. Talvik ja M. Nõges. Peale esimesel koosolekul ärakuulatud ettekannete arutlust kõnelesid:

- 1) A. Rammul — Tartu ja J. Kuk k — Pärnu: Pärnu linna tervishoiulisist oludest.
- 2) R. Kleitsman — Tartu: Settimisreaktsiooni tähtsusest naistehaiguste kümbelusravi määramisel.
- 3) A. Fleisch — Tartu: Neuere Anschauungen über das vegetative Nervensystem.
- 4) R. Kleitsman — Tartu: Tuberkuloos ja rasedus.
- 5) M. Nõges — Viljandi: Valude kiirgumisest kõhuhaiguste puhul.

6) K. Sööt — Paide: Diatermia mõiste ja arenemiskulg ja selle ravimismeetodi käsitlemine naistehaiguste puhul.

7) H. Perli — Tallinn: Kas on maal praktiseerivad arstid küllalt ette valmistatud sünnitusabi andmiseks?

8) E. Fischer — Tartu: Rasvus ja kõhnus.

9) A. Rosenfeld — Viljandi: Plöira empüeemi ravimisest.

VII Eesti Arstidepäeva kolmas koosolek peeti 30. juulil 1928, algusega kell 9.30. Juhatas M. Nõges, kes tuletas meelde kadunud Eesti Arstideseltside Liidu esimeest J. Luiga't ja palus tema mälestust austada püstitõusmisega. Sellele järgnes teisel koosolekul peetud ettekannete arutus, mille lõppedes kava jätkus. Kõnelesid:

1) W. Wadi — Tartu: Karelli piimravi toimest veevahtusse.

2) G. Lepasson — Tallinn: Mõnda tonsillektoomiast ja selle indikatsioonist.

3) B. Citovič — Tallinn: О примѣненіи лиманной грязи при электротерапии, диатермии и иныхъ методахъ физиотерапии.

4) J. Raukas ja K. Stankevitsch — Tallinn: Elektrolüüdid kaltsium ja kaalium.

5) F. Bormann — Tallinn: Mõned küsimused vererõhemeõõtmisest mansetmeetodi (Riva-Rocci — v. Recklinghausen) järele.

6) F. Bormann — Tallinn: Mõningaid teadumusi sarlakitaudist.

7) H. Madisson — Tartu: Eesti kurjategijate perekond.

8) V. Vihmann — Narva: Hebosteotomia kitsa vaagna korral.

Koosolek lõppes kell 13.30.

VII Eesti Arstidepäeva neljas ning viimane koosolek algas 30. juulil kell 15.30. Enne seda toimus arstidepäeva liikmete pildistus.

Koosolekut juhatas S. Talvik, sekretäriks oli A. Lepik. Peale eelmise koosoleku kõnede arutlust teatas S. Talvik, et järgnevad ettekanded on kohtuarstiteaduse alalt ning nendega on tahetud mälestada Ülikooli „riiklise õppetooli“ loomise 85. aastapäeva. Tervitas selleks puhuks Eestisse külla tulnud Königsbergi ülikooli kohtuarstiteaduse-instituudi vanemat assistenti eradots. dr. med. K. Goroncy't ja teatas, et loodetud külalised Riia kohtuarstiteaduse-instituudist on viimasel silmapilgul pidanud loobuma Eestisse sõidust, saates

oma ettekanded ja tervitused. Telegraafi teel oli tervitanud õppetooli H. Alver.

Järgnesid ettekanded:

1) K. Goroncy — Königsberg: Über Blutgruppenbestimmungen im Zivil- und Strafprozess.

2) K. Goroncy: Demonstrationen: a) über Handschriftfälschungen und b) Nitritreaktion bei der forensischen Beurteilung der Schlussverletzungen.

3) J. Raukas ja X. Poska — Tallinn: Veregrupid eestlasil.

4) M. Weidemann — Riia: Die Verteilung der Blutgruppen in Lettland.

5) J. Kocers — Riia: Über die Erfolge bei der ambulato-rischen Behandlung der Trinker in Lettland.

6) S. Talvik — Tartu: Surmalaadist ja selle tunnuseist.

7) P. Põdder — Tartu: Unearteri sisekesta rebendeist poomise puhul.

Peale ettekannete arutlust selgitas H. Perli Tallinna organiseeritud arstkonna nimel Tallinna Haigekassa ja arstide vahel tekkinud konflikti, mille järel võeti vastu arstidepäeva resolutsioonid ja sooviavaldused.

VII Eesti Arstidepäev lõppes S. Talvik'u lõppsõnaga kell 20. Õhtul oli korraldatud veel omavaheline koosviibimine Rannasaalis.

VII Eesti Arstidepäeval peeti kokku 30 ettekannet, neist eestikeelseid 23, saksakeelseid 6 ja venekeelseid üks.

Arstidepäevast võttis osa 91 arsti.

VIII Eesti Arstidepäev.

VIII Eesti Arstidepäev korraldati Võrus 31. augustil ja 1. septembril 1929. Võru Arstide Seltsi poolt Võru Õpetajate seminari ruumes.

Arstidepäeva avas 31. augustil kell 10.55 Võru Arstide Seltsi esimees Joh. Mälton. Arstidepäeva juhatusse valiti: A. Lüüs, W. Wadi, M. Nõges ja Joh. Mälton, sekretariaati: J. Rives, A. Rosenfeld, R. Pihon ja V. Reinthal. Juhataja kohale asus A. Lüüs.

Suuliselt tervitasid Arstidepäeva E. Blessig Dorpater Medizinische Gesellschaft'i poolt ja Võru linnapea F. Suit

Võru linna omavalitsuse nimel. Kirjalikult ja telegraafi teel olid saatnud tervitusi: Kuressaare Arstide Selts, Ülikooli tervishoiu-instituut, A. Mõttus, Järva Arstide Selts, F. Bormann, Tallinna Juudi Arstide Selts, H. Klemens, A. Känksep, K. Kolon, H. Alver, Võru maleva pealik ja Võru õpetajate seminari direktor J. Kais.

Järgnes 5 ettekannet:

- 1) W. Wadi — Tartu: Sihtjooni tuberkuloosi vastu võitlemisel ühenduses viimase aja kliiniliste uurimuste tulemusiga.
- 2) A. Lüüs — Tartu: Erilised eksanteemid lapseas.
- 3) J. Uudelt — Tartu: Dispositsioonist trahoomile.
- 4) J. Perk — Tartu: Epideemilise ajukelmepõletiku ravist.
- 5) J. Rives — Tartu: Neuroloogilised nähud lüüsisamba artriitiliste muutuste puhul.

Selle järel peeti arutlus. Koosolek lõppes kell 14.15.

Samal päeval kell 16 toimus Arstidepäeva teine koosolek, mida juhatas W. Wadi.

Koosolekul kõnelesid:

- 1) P. Põdder — Tartu: Kasvajad tööstusõnnetusina.
- 2) A. Ucke — Tartu: Über geographische Pathologie und die Begründung einer „Internationalen Gesellschaft für geographische Pathologie“.
- 3) A. Lüüs — Tartu: Lastearstide rahvusliku komitee ellukutsumine.
- 4) S. Talvik — Tartu: Kohtuarstilise sotsiaalmeditsiini arstideseltsi asutamine.
- 5) G. Rooks — Tartu: Ebaarstimisest Eestis.
- 6) S. Talvik — Tartu: Ebaarstimisest ja võitlusest selle vastu, eriti Eestis.

Ühenduses A. Ucke ettekandega valiti komisjon koosseisus: A. Ucke, A. Valdes ja A. Lüüs (kokkukutsuja A. Ucke) ülesandega luua ühendust vastava rahvusvahelise organisatsiooniga geograafilise patoloogia alal. Lastearstide rahvuslikku komiteesse valiti A. Lüüs, R. Sinka ja Alide Mõttus - Vorman.

Arstidepäeva esimese päeva õhtul toimus veel ühine koosviibimine „Kandle“ seltsi ruumes.

Arstidepäeva teisel päeval — 1. septembril 1929 — peeti kolmas koosolek algusega kell 9.30, mida juhatas A. Lüüs.

Päevakorras oli 2 ettekannet:

1) M. N õ g e s — Viljandi: Haiguse vastu kindlustus ja arst-kond.

2) C. P r i m a — Põltsamaa: Miks labaneb meil arstiline mõtlemisviis?

Arstidepäev lõppes peale arutlust ja resolutsioonide ja sooviavalduste vastuvõtmist kell 12.15.

Hiljemini toimus veel pildistus Fr. R. K r e u t z w a l d'i ausamba juures Võru pargis ja väljasõit Rõuge Munamäele.

VIII Eesti Arstidepäeval peeti kokku 13 ettekannet, neist eestikeelseid 12, saksakeelseid üks. Arstidepäevast võttis osa 59 arsti.

IX Eesti Arstidepäev.

IX Eesti Arstidepäev peeti Tallinnas 27. ja 28. septembril 1930 Tallinna Eesti Arstide Seltsi korraldusel Ohvitseride Keskkogu kasiino ruumes.

Arstidepäeva avas 27. septembril kell 12 päeva Tallinna Eesti Arstide Seltsi esimees J. M a s i n g. Juhatusse valiti L. P u u s e p p, E. S a a r e s t e ja Eesti Arstideseltside Liidu esimees M. P ü ü m a n, sekretariaati: T. A s u, H. R o s s - m a n ja G. J ä r v e k ü l l.

Tervishoiupeavalitsuse nimel tervitas A. M õ t t u s. Kirja ja telegraafi teel olid saatnud tervitusi: Järva Arstideselts, Dorpater Medizinische Gesellschaft, Tallinna Juudi Arstide Selts, Järva Tiisikuse Vastu Võitlemise Selts, Tallinna linnavalitsuse tervishoiu osakond, siis A. L ü ü s, A. R a m m u l ja H. A l v e r.

Päevakorras oli 6 ettekannet:

1) A. R a m m u l ja E. N e r s k a — Tartu: Koolitervishoiust.

2) E. S a a r e s t e — Tartu: Raskelt kuuljate laste õpetamise korraldamisest Eestis.

3) B. J ü r g e n s — Tartu: Kehalisest kasvatuses meie koolides.

4) A. R o s t f e l d - S ä k k — Tallinn: Muljeid ja nähte, saadud töötades kooliarstina.

5) H. P e r l i — Tallinn: Endokriinseist menstruatsiooni häireist.

6) V. L i n d e b e r g — Tallinn: Otokleroosi ravist.

Ettekannete puhul võeti rohkesti sõna.

Arstidepäeva teine koosolek toimus 28. septembril 1930 algusega kell 10.

Kandsid ette:

- 1) A. Fleisch — Tartu: Physiologie des vegetativen Nervensystems.
- 2) G. Barkan — Tartu: Bedeutung der Elektrolyte für die Pharmakologie des vegetativen Nervensystems.
- 3) E. Käer — Tartu: Uuemaid saavutisi sisesekretsiooni alalt.
- 4) H. Rütman — Tallinn: Nahahaigused ja vegetatiivne süsteem.
- 5) J. Raukas — Tallinn: Allergilistest haigusist.
- 6) H. Schotter — Tallinn: Katsed alimantaarse allergia puhul.

Kolmas koosolek peeti 28. sept. kell 15.

Päevakorras oli 5 ettekannet:

- 1) K. Sööt — Paide: Erapraktikast saadud andmed vallaste naiste sugulisest elust.
- 2) V. Lindeberg — Tallinn: Ajuhäirete diagnoosimisest entsefalogrammi abil.
- 3) H. Leesment ja B. Citovič — Tallinn: Eesti reumatismi vastu võitlemise komitee ettekanne rahvusvahelisest reumatismi vastu võitlemisest.
- 4) E. Kirnmann — Tallinn: Perforatiivseist mao- ja kaksteistsörmiku-haavandeist.
- 5) G. Lepasson — Tallinn: Kutsetegevusline ummik.

Peale resolutsioonide ja sooviavalduste vastuvõtmist lõppes arstidepäev kell 18.45 J. Masing'u lõppsoõnaga.

IX Eesti Arstidepäeval peeti üldse 17 ettekannet, neist eestikeelseid 15, saksakeelseid 2. Arstidepäevast võttis osa 124 arsti.

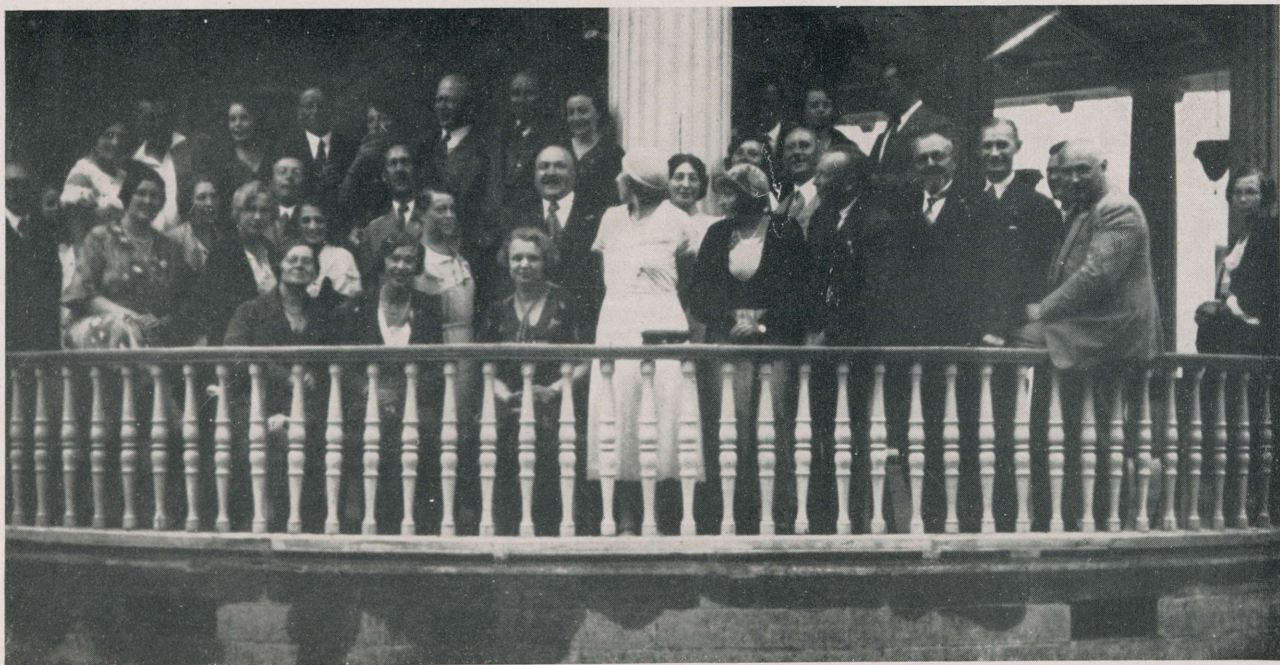
X Eesti Arstidepäev ehk II Eesti Arstide Kongress.

X Eesti Arstidepäev toimus Tartu Ülikooli põhjendamise 300-a. juubeli puhul Tartus 24. ja 25. septembril 1932 II Eesti Arstide Kongressi nime all Aia tänaval Ülikooli suures hoones.

II Eesti Arstide Kongressi korraldamise küsimus kerkis esile juba 1928. aastal.

VIII Eesti Arstidepäev Võrus 31. augustil ja 1. septembril 1929.

XI Eesti Arstidepäev Narvas 29. ja 30. juulil 1933.
Perekondlik koosviibimine Narva-Jõesuus.

Esimene pikem mõtetevahetus kongressi kokkukutsumise võimaluste üle toimus Tartu Eesti Arstide Seltsi koosolekul 24. okt. 1928, kusjuures sooviti, et kongress oleks Balti riikide vaheline. Ka peeti vajalikuks püüda kaasa tõmmata Poolat ja Soomet, eeskätt just Poolat. Sobivaks kongressi pidamise ajaks leiti olevat (L ü ü s, V a l d e s) Tartu Ülikooli põhjendamise 300-a. juubel 1932. a., mil rohkesti esindajaid tuleb Tartu kõigist ilmakaartest. Jäeti juhatuse hooleks küsimust veel kaaluda.

Mõni nädal hiljem, koosolekul 14. nov. 1928 tegi Tartu Eesti Arstide Seltsi esimees E. S a a r e s t e juhatuse otsuse põhjal ettepaneku pidada II Eesti Arstide Kongress mõni päev enne Ülikooli 300-a. juubeli pidustusi 1932. a. ja valida komisjon, koosseisus: H. K o p p e l, S. T a l v i k ja C. S c h l o s s m a n n, kes püüaks selgitada, kuidas naaberriikides korraldada kavatsetavasse kongressi suhtutakse ja kui laias ulatuses see võiks toimuda. Koosolek otsustas kongressi korraldamisküsimuse jätta seltsi juhatuse hoolde ja Eesti Arstideseltside Liiduga kontakti astuda, et selle arvamust kuulata.

Järgmise aasta algul, koosolekul 13. veebr. 1929 teatas E. S a a r e s t e, et Eesti Arstideseltside Liidu juhatus omal koosolekul 15. jaan. 1929 on otsustanud pooldada Balti riikide arstide kongressi korraldamist ja määranud korralduskomisjoni või -toimkonda Liidu esindajaks tema — E. S a a r e s t e.

22. okt. 1929 valiti kongressi korraldavasse toimkonda 16. sept. samal aastal surnud S. T a l v i k' u asemele L. P u u s e p p. Seega kuulusid toimkonda H. K o p p e l, C. S c h l o s s m a n n, L. P u u s e p p ja E. S a a r e s t e.

Aastakoosolekul 22. jaan. 1930 oli jälle päevakorras II Eesti Arstide Kongressi esialgse korraldava toimkonna valimine, kuna varemalt valitud toimkonna saatuse kohta mingisuguseid märkmeid protokollides ei leidu. Toimkonna ülesandeks, kuhu valiti A. P a l d r o c k, A. L ü ü s, W. W a d i ja L. P u u s e p p, pidi muuseas olema kindlaks määrata kongressil ettekandmisele tulevad ained. Toimkonna kokkukutsu-

jaks valiti A. Lüüs. Eraviisilisel jutuaajamisel mõnede ülikooli õppejõududega oli soovitud päevakorras näha kolme küsimust ja nimelt: 1) neuropatoloogiat, 2) *ulcus ventriculi*'t ja 3) leeprat.

Koosolekul 26. märtsil 1930 andis A. Paldrock aru toimkonna tegevusest, kes oli pidanud 2 istungit: 31. jaan. ja 28. veebr. 1930. Toimkonna ettepaneku kohaselt tuli kongress pidada 6 sektsioonis: I — leepra ja nahahaigused, II — närvi- ja vaimuhaigused, III — sise- ja lastehaigused, IV — kirurgia ja teised kirurgilise iseloomuga alad, V — eksperimentaalne meditsiin, anatoomia ja patoloogia, VI — bakterioloogia ja nakkushaigused.

Koosolek otsustas toimkonna ettepanekut kinnitada ja valis sektsioonide juhatajad, kelle hooleks jäi leida väärikaid ettekandeid oma sektsioonis.

I sektsiooni juhatajaks valiti A. Paldrock, II — L. Puusepp, III — A. Lüüs, IV — K. Konik, V — A. Valdes ja VI sektsiooni juhatajaks — C. Schlossmann.

Kongressi üldjuhatajaks valiti veel A. Lüüs, sekretäriks — K. Kook, laekuriiks — K. Karask ja asjaajajaks — V. Sumberg. Viimase ülesandeks pidi olema otsekoheks abiks olla üldjuhatajale korraldustöödel. *Ex officio* loeti kongressi toimkonda kuuluvaks ka Tartu Eesti Arstide Seltsi esimees E. Saareste.

Aastakoosolekul 28. jaan. 1931 tuli arutlusele kongressi üldjuhataja A. Lüüs'i kiri, milles ta ennast ametist vabastada palus tema arstiteaduskonna dekaaniks valimise puhul, kuid koosoleku soovil andis ta oma nõusoleku edasijäämiseks.

Lõppeks koosolekul 16. dets. 1931 valiti vahepeal siiski tagasiastunud kongressi korraldava toimkonna esimehe ja üldjuhataja A. Lüüs'i asemele K. Konik ning abideks A. Paldrock ja L. Puusepp.

Korraldava toimkonna töö vältel selgus ka hiljemini, et 6 sektsiooni asemel tuleb kongressil jaguneda 4 sektsiooni ja nimelt üldmeditsiini, kirurgia, dermatoloogia ja leepra ning neuroloogia sektsiooni.

Kongress toimus, nagu juba mainitud, 24. ja 25. septembril 1932.

Kongressi avas 24. septembril kell 10.30 korraldava toimikonna esimees K. Konik, andes lühikese ülevaate Tartu ülikooli arstiteaduskonna ajaloolisest arengust.

Kongressi aujuhatusse valiti H. Koppel, Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktor A. Mõttus, Kaitseväe tervishoiu valitsuse ülem A. Lossmann, Eesti Arstideseltside Liidu esimees A. Lübek, Eesti Punase Risti peavalitsuse president H. Leesment ja Tartu Ülikooli arstiteaduskonna dekaan A. Lüss.

Kongressi juhatusse valiti: esimeheks K. Konik, sekretäriks K. Kook, liikmeiks K. Schlossmann, W. Wadi, A. Valdes, E. Saareste, J. Miländer, A. Paldrock ja L. Puusepp.

Isiklikult tervitasid prof. E. Blessig — Dorpater Medizinische Gesellschaft'i, prov. J. Lill — Eesti Rohuteadlaste Liidu, prof. A. Cedercreutz Helsingist Soome arstikonna ja eradots. J. Brants — Riia Dermatoloogia Seltsi nimel. Kirjalikult ja telegraafi teel olid saatnud tervitusi: Tartu Ülikooli rektor J. Kõpp, 2. diviisi ülem kindralmajor N. Reek, B. Citovič Tallinnast, H. Klemens Kiviõlist, M. Hirschberg Riiast, J. Kivitzky Riiast ja J. Reenstierna Stokholmist.

Eesti Tervishoiu Muuseumi nimel tervitas veel selle juhataja V. Sumburg ja avas ühtlasi III arstiteadusliku ja tervishoiulise näituse Tartus. Sellega lõppes kongressi ava koosolek kell 11.20.

Samal päeval kell 12 algas kongressi töö neljas sektsioonis neljas eriruumis. Esimene sektsioon käsitles üldmeditsiini ja töötas geoloogia-kabineti kuuldesaalis, teine — kirurgia sektsioon pidas koosolekut metsakorralduse kabineti ruumes, kolmas — dermatoloogiale ja leeprale pühendatud sektsioon töötas zooloogia-instituudi auditooriumis, kuna neljas — neuroloogia sektsioon pævles Aia tänava hoone suures auditooriumis.

Üldmeditsiini sektsiooni koosoleku avas W. Wadi. Juhatusse valiti H. Alver, H. Uustalu ja G. Kroll, sekretariaati F. Grant, G. Kingisepp ja M. Kask.

Valimiste järgi toimusid ettekanded:

1) W. Wadi — Tartu: Eesti tervismuda balneofüsioloogilistest uurimistest ja terapeutilise toime põhjaluseist.

2) P. Teas — Haapsalu: Kümblusreaktsioonist krooniliste reumaliste haiguste korral ja selle prognostilisest tähtsusest.

3) B. Citovič — Tallinn: Mudaravi tarvilikkusest ja mitetarvilikkusest haigete organismile üldiselt ja eriti reumaliste haiguste korral.

4) A. Fleisch — Tartu: Über nutritive Kreislaufregulierung.

5) F. Kienast — Tartu: Südame voluumen ja konstitutsioon.

6) G. Barkan — Tartu: Prinzipien der Kreislaufpharmakologie.

7) E. Masing — Tartu: Über den Einfluss der Atmung auf die Herzfrequenz.

8) F. Grant — Tartu: Pneumotooraks ja veteringe.

Viimase ettekandega otsustati koosolek lõpetada kell 15.25.

Järgmisel päeval 25. septembril 1932 jätkus töö üldmeditsiini sektsioonis kell 9. Koosolekut juhatas H. Uustalu.

Tehti ettekandeid:

1) O. Fromm — Tartu: Salyrgan ja veevahetus.

2) G. Kingisepp — Tartu: Maksravi ja aneemiad.

3) A. Ibrus-Määr — Tartu: Patoloogilisi leide eksperimentaalse atofaanmürgistuse puhul.

4) H. Hold — Tallinn: Kopsutuberkuloosi diagnoosimisest.

5) R. Sinka — Tartu: Tuberkuloosist infektsioonist eelkooliealisil lastel.

6) R. Rõots — Tallinn: Vähtkõve esinevusest Eestis.

7) A. Ucke — Tartu: Zum Vorkommen des Kropfes in Estland.

8) M. Bresowsky — Tartu: Hoolekande reformist Eestis.

9) E. Mill — Tartu: Arstilise kogemuse ja mõtlemisviisi põhiprobleeme.

10) H. Madisson — Tartu: Abiellumisõigus arstiliselt seisukohalt perekonnaõiguse eelnõus.

11) A. Rammul ja M. Kask — Tartu: Vesivarustus ja reovete eemaldamine Eesti linnades.

Ettekandeile järgnes arutus.

Kirurgia sektsiooni koosoleku avas K. Konik. Juhatusse valiti: H. Perli, U. Karell, R. Kleitsman ja A. Rosenfeld, sekretariaati: J. Sõrra, O. Kramann, A. Meerits ja S. Wöhrmann.

Peeti 7 ettekannet:

1) A. Linkberg — Tartu: Mädane peritoniit ja selle ravi Ülikooli II haavakliinikus 11 aasta vältel.

2) C. Prima — Põltsamaa: Peritonitis fibrinoplastica.

3) H. Perli — Tallinn: Sepsis puerperalis Tallinna linna Kesksaigla I sünnitus- ja günekoloogiaosakonna andmeil (1920—1931).

4) J. Miländer — Tartu: Sünnitusabi korraldusest.

5) R. Kleitsman — Tartu: Sigimatuse diagnoosimisest ja ravist.

6) J. Grünthal — Tartu: Naiste sigimatuse diagnoosimisest röntgenikiirtega.

7) E. Käer — Tartu: Emaka farmakoloogilisi reaktsioone.

Kella 15.30 kuni kella 17.15 tehti vaheaeg, siis jätkus koosolek.

Sooritati 5 ettekannet:

1) E. Saareste — Tartu: Rinoplastilisist operatsioonest.

2) O. Kramann — Tartu: Tonsillid koldeina sekundaarseile infektsioonele.

3) U. Karell — Tartu: Mõnda käärsoole kirurgiast.

4) E. Kirnman — Tallinn: Maokartsinoomi operatiivne ravi.

5) A. Rosenfeld — Viljandi: Mao reseksioon Reichel-Polya järele.

Mitmele ettekandele järgnes arutus.

Koosolek lõppes kell 19.30.

Kirurgia sektsiooni teine koosolek toimus 25. septembril 1932 kell 10.15.

Päevakorras oli 5 ettekannet:

1) K. Sööti¹⁾ — Haapsalu: Võõrkeha mehe kusitis ja põies.

2) E. Säga — Tartu: Võrdlevaid uurimusi punaliblede sette kiiruse määramisest Westergren'i makro- ja Kowarski mikromeetodiga.

3) E. Säga — Tartu: Katseid suguluse määramisest Pulfrich'i fotomeetriga.

4) A. Buck — Pärnu: Vähk ja silm.

1) K. Sööti puudumisel kandis töö ette H. Perli.

5) S. Wöhrmann — Tartu: Anesteetikumide võrdlev hinnang silmaarstilisest vaatepunktist.

Samal koosolekul demonstreerisid B. Jürgens (Tartu) ravitud kaasasündinud puusa nihetust ja operatiivselt *talus'*e ekstirpatsiooniga ravitud mõlemapoolset kompjalga, K. Konnik (Tartu) heade tulemusiga Perthes'i järgi opereeritud habituaalset õlaliigese luksatsiooni juhtu ja U. Karell haiget, kellel *myoma ulnae* puhul tehtud osaline *ulna* reseksioon ja defekt kaetud transplantaadiga sääreluust.

Koosolek lõppes kell 13 H. Perli lõppsõnaga.

Dermatoloogia ja leepra sektsiooni koosoleku avas 24. sept. 1932 A. Paldrock. Ajuhatajaiks valiti A. Cedercreutz Helsingist, J. Brants Riiast ja A. Spindler Tallinnast, sekretariaati G. Kornel ja L. Naumov.

Sooritati 6 ettekannet:

1) A. Spindler — Tallinn: Über den Ursprung der Lepra in Estland.

2) A. Cedercreutz — Helsingi: Lepra in Finland.

3) B. Citovič¹⁾ — Tallinn: Liikvori muutused pidalitõbiseil.

4) J. Brants — Riia: Vergleichende serologische Untersuchungen bei Lepra.

5) G. Kornel — Tartu: Komplementisidumise võrdlevaid katseid leepra-, tuberkuloosi- ja luuese-haigete seerumeiga.

6) O. Kuriks — Tartu: Muutused leeprahaige silmas.

Teine dermatoloogia ja leepra sektsiooni koosolek peeti 25. sept. 1932, algusega kell 10.15.

Koosoleku avas A. Paldrock, juhatas A. Cedercreutz.

Päevakorras oli 4 ettekannet:

1) A. Cedercreutz — Helsingi: Ksantoomikujulised leeprarakud (histoloogiliste preparaate demonstreerimine).

2) B. Citovič²⁾ — Tallinn: Happekindlate bakterite muutused biokolloidide kiirkülmutamisel dr. Citovič'i meetodi järgi.

3) L. Naumov — Tartu: Histologische Veränderungen in Lepromen nach Einwirkung von Kohlensäureschnee.

¹⁾ B. Citovič'i ilmumata jäämisel kandis ette L. Naumov.

²⁾ Kandis ette B. Citovič'i puudumisel L. Naumov.

4) A. Paldrock — Tartu: Spetsiifiliselt CO₂-lumega ravitud pidalitõbise lahangust.

Peale arutlust kuulati veel väljaspool päevakorda A. Spindler'i (Tallinn) ettekanne teemal: Versuche mit Psorimanganbehandlung der Lepra.

Koosolek lõppes A. Amon'i (Tartu) referaadiga: Leepra profülaks ja resolutsioonide arutlusega ning A. Paldrock'i ja A. Cedercreutz'i tänuavaldusiga.

Neuroloogia sektsiooni koosoleku juhatusse 24. sept. 1932 valiti L. Puusepp, V. Lindeberg ja H. Alver, sekretäriks J. Perk.

Päevakorras oli 4 ettekannet:

1) L. Puusepp — Tartu: Kirurgilise neuropatoloogia areng ja edusammud.

2) J. Rives — Tartu: Ventrikulograafia, entsefalograafia, müelograafia ja endomüelograafia närvihaiiguste diagnoosimisel.

3) S. Brunnov — Tartu: Über Wurzelsyndrome bei angebornen, konstitutionellen und funktionellen Veränderungen der Lenden-Kreuzbein-gegend.

4) S. Zlaff — Tartu: Ajuvedeliku muutusist neuropatoloogias.

L. Puusepp'a ettekandele järgnes filmide demonstratsioon.

Neuroloogia sektsiooni teine koosolek toimus 25. sept. 1932 kell 9.

Sooritati 9 ettekannet:

1) V. Lindeberg — Tallinn: Operatiivselt ravitud süringomüelia juht.

2) A. Viciunas — Kaunas: Seroosseist meningiidest.

3) H. Alver — Haapsalu: Sugemeid vaimuhaiguste levimisest Läänemaal.

4) J. Perk — Tartu: Vesipea patogeneesist kliinilisel ja eksperimentaalseil andmeil.

5) V. Üprus — Tartu: Ajuglioomide patoloogilis-histoloogilise iseloomu suhe kliinilise sümptomatoloogiaga.

6) V. Hion — Tartu: Perekonna suurus ja laste sünnijärjekord kogelemise etioloogilise momendina.

7) A. Ley — Barcelona: Manomeetria ajuvedeliku uurimisel.

8) A. Schmalz — Tartu: Pärmvannide tähtsusest närvihaiiguste ravimisel.

9) A. Spridis — Tartu: Viienda varba (Puusepp'a) refleksist ja selle kliinilisest tähtsusest.

II Eesti Arstide Kongress lõppes ühise koosolekuga 25. sept. 1932 Aia tän. hoone suures auditooriumis, mida juhatas K. Konik.

Päevakorras oli 3 ettekannet:

1) K. Schlossmann — Tartu: Uuemaid andmeid vaktsiinide ja seerumite tarvitamisest ja nende valmistamisest kodumaal.

2) N. Veiderpass — Tartu: Kuidas vähendada välismaa ravimite tarvitamist retseptuuris.

3) H. Sogenbits-Salasoo — Tartu: Mõnedest kodumaa ravimtaimedest.

Ettekandeile järgnes resolutsioonide vastuvõtmine.

Kongress lõppes K. Konik'u lõppsõnaga kell 18.30.

Õhtul kell 19 toimus „Vanemuises“ veel ühine õhtusöök kongressi liikmeile ja kutsutud külalisile.

II Eesti Arstide Kongressil peeti 67 ettekannet, neist eestikeelseid 57 ja saksakeelseid 10. Kongressist osavõtjate arv oli 192.

XI Eesti Arstidepäev.

XI Eesti Arstidepäev toimus Narvas 29. ja 30. juulil 1933 Narva Arstide Ühingu korraldusel Narva Ühisgümnaasiumi aktusesaalis.

Arstidepäeva avas 29. juulil kell 10.25 Narva Arstide Ühingu abiesimees H. Sulg. Juhatajaks valiti A. Lüüs, abijuhatajaiks N. Sarv ja H. Sulg, sekretäriks V. Kärk.

Tervitustelegramme olid saatnud: Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktor A. Mõttus, Kuressaare Arstide Selts, H. Kienast Tartu Meditsiinilise Seltsi nimel ja H. Alver.

Esimesel koosolekul sooritati järgmised ettekanded:

1) A. Lüüs — Tartu: Kõhuvalud lapseas.

2) K. Schlossmann — Tartu: Wassermannireaktsiooni toimetamisest ja selle kasustamisest praktiliseks otstarbeks.

3) N. Veiderpass — Tartu: Puudulikult kirjutatud retseptide põhjustatud arusaamatused.

4) V. Üprus — Tartu: Genuinne epilepsia teaduse praegusaaja seisukohalt.

XII Eesti Arstidepäev Kuressaares 28. ja 29. juulil 1934.

XIII Eesti Arstidepäev Rakveres 3. ja 4. augustil 1935.

5) H. Madisson — Tartu: Salitsüülhapu naatriumi toimest loomakudedesse.

Mõnele ettekandeile järgnes arutus.

Peale koosolekut tutvuti Narva kindluste, muuseumide ja linnaaluste käikudega.

Arstidepäeva teine koosolek peeti 29. juulil algusega kell

16. Juhatas H. Sulg.

Kõnelesid:

1) M. Nõges — Viljandi: Mao ja kaksteistsõrmiku peptilise haavandi haigustuse ravist pepsini süstimisiga.

2) U. Karell — Tartu: Opereeritamatute kasvajate ravist.

3) V. Reier — Narva: Sarlakite epideemia Narvas 1927.—1929. a. linnahaigla andmeil.

4) K. Lellep¹⁾ — Tartu: Vaimuhaiguste ja psühhoogensete vaimuhaiguste simulatsioonist.

5) A. Rosenfeld — Viljandi: Aneurysma arteriale traumaticum verum arteriae peroneae sinistrae.

Koosolek lõppes kell 18.

Arstidepäeva teisel päeval — 30. juulil 1933 — tutvuti kella 9—11 Narva koskedega ja vabrikutega ning teostati omnibustel väljasõit Komarovkasse Vene piirile.

Kell 12 algas arstidepäeva kolmas koosolek. Juhatasid N. Sarv ja A. Lüüs.

Kõnelesid:

1) A. Valdes — Tartu: Kliiniline ja patoloogilis-histoloogiline diagnoos.

2) V. Üprus — Tartu: Eksperimentaalseid andmeid ajuärritatavusest mõningate ajumürkidega alkoholikute sugujärglasil.

3) R. Kleitsman — Tartu: Endometrioididest.

4) H. Madisson — Tartu: Arstisadusest seadusandluses.

Järgnes resolutsioonide vastuvõtmine.

Kell 13.45 lõpetas juhataja A. Lüüs koosoleku, millele järgnes ühine väljasõit aurikul Narva jõge mööda Narva-Jõe-suhu, kus toimus Kuurhoones omavaheline lõuna.

XI Eesti Arstidepäeval peeti 14 ettekannet. Ettekanded olid kõik eestikeelsed. Arstidepäevast võttis osa 88 arsti.

¹⁾ K. Lellep'i ilmutata jäämisel kandis referaadi ette G. Kull.

XII Eesti Arstidepäev.

XII Eesti Arstidepäev toimus Kuressaare Arstide Seltsi korraldusel Kuressaares 28. ja 29. juulil 1934 Kuressaare lossis.

Arstidepäeva avas 28. juulil kell 11.30 Kuressaare Arstide Seltsi esimees H. Martinson. Arstidepäeva aujuhatusse valiti: A. Paldrock, A. Valdes ja J. Uudelt, juhatusse: H. Martinson, A. Veltmann ja K. Sööt, sekretariaati: L. Juhkam ja E. Veltmann.

Telegraafi teel olid saatnud tervituse Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktor A. Mõttus, Ülikooli arstiteaduskonna dekaan K. Schlossmann ja A. Lüüs.

Arstidepäeva töö algas haigete demonstratsiooniga. Demonstreeris A. Paldrock luupusehaiget ja peale viieaastast ravi tervekstunnustatud leeprahaiget.

Demonstratsioonile järgnesid ettekanded:

- 1) V. Savi — Kuressaare: Ülevaade Saaremaa tervishoiulisist asutisist.
- 2) H. Martinson — Kuressaare: Mudakümlusravi ülesandeid.
- 3) J. Rives — Tartu: Mudakümlused närvihaiguste ravimisel.
- 4) W. Hollmann — Tartu: Über die Anwendung der Diathermie während des Gebrauches einer Schlammbadekur.
- 5) B. Citovič — Tallinn: Topograafiline termomeetria ja jooksvaravi (aparaatide demonstreerimisega).
- 6) H. Madisson — Tartu: Arsti kriminaalõiguslikust vastutusest.

Mõnede ettekannete puhul tekkis elav arutus.

Koosolek lõppes kell 16.

Arstidepäeva teine koosolek toimus 28. juulil kell 18. Juhatas H. Martinson.

Kõnelesid:

- 1) H. Alver — Haapsalu: Mudaravi tegeleva arsti seisukohalt.
- 2) F. Lepp — Tartu: Lühilainete toimest ja selle terapeutilisest tähtsusest.
- 3) A. Buck — Pärnu: Alkoholid, nende saatus ja ravimivõimalused.
- 4) H. Perli — Tallinn: Veenide ligeerimisest puerperaalse püeemia puhul.

5) J. Perker — Haapsalu: Kaks haruldast aneurüsmi juhtu, mis operatiivselt heade tagajärgedega ravitud.

Koosolek lõppes kell 21.

Õhtul kell 22 oli Kuressaare linnavalitsuse poolt korraldatud arstidepäevast osavõtjaile bankett Kuursaalis.

Järgmisel päeval — 29. juulil 1934 — tutvuti kell 10 Kuressaare mudaravilatega, piiskopi lossiga ja Saaremaa muuseumiga ning sõideti siis omnibustel Kaali järvele. Väljasõidul tutvuti ka Kaarma kiriku ja linnusega, Mustjala panga ja kirikuga ja Kihelkonna kirikuga. Õhtul kell 21 toimus Kuressaare ajaloolises piiskopi lossis küünlavalgusel arstidepäeva lõppbankett.

XII Eesti Arstidepäeval peeti kokku 13 ettekannet, neist eestikeelseid 12 ja saksakeelseid üks. Arstidepäevast võttis osa 64 arsti.

XIII Eesti Arstidepäev.

XIII Eesti Arstidepäev toimus Rakveres 3. ja 4. augustil 1935 Rahvamaja ruumes Rakvere Arstide Seltsi korraldusel.

Arstidepäeva avas 3. augustil kell 12.30 Rakvere Arstide Seltsi esimees J. H a h o. Juhatusse valiti: A. L ü ü s, M. P ü ü m a n ja J. H a h o, sekretariaati H. N o r m a n n ja A. K u l d s e p p.

Tervitusi ütlesid Rakvere linnavalitsuse poolt linnanõunik O. K a l m i s t o ja Viru ajut. maavalitsuse poolt tervishoiu-osakonna juhataja E. R o s e n b e r g.

Telegraafi teel olid saatnud tervitusi: Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse abidirektor Joh. M ä l t o n, Rakvere linnaapteegi juhataja M. E l b i n g, Viru praost, Tartu Meditsiiniline Selts ja Mellini kliiniku arstid Tartus.

Juhatuselauda asusid M. P ü ü m a n ja H. N o r m a n n.

Päevakorras oli 5 ettekannet:

1) A. L ü ü s — Tartu: Leetrite ärahoidev ravi paranejate-seerumiga.

2) S. Z l a f f — Tartu: Meningiitidest lastel.

3) K. S ö ö t — Haapsalu: Mõnda õpilaste hammaste tervishoiust.

4) A. S c h m a l z — Tartu: Autolumfravist.

Ette kandmata jäi B. Citovič'i referaat: Viis aastat mudaravi Eesti Punase Risti masseerimis- ja elektriravi-asutises.

Koosolek lõppes kell 15.00.

Teine koosolek peeti samal päeval kell 17.15. Juhatas A. Lüüs, sekretäriks oli A. Kuldsepp.

Sooritati 2 ettekannet:

1) A. Rosenfeld — Viljandi: Palliatiivne prepülooriline maoreseksioon.

2) C. Prima — Põltsamaa: Basedow'i tõve operatiivne ravi.

Kell 18 tehti vaheaeg arstidepäeva liikmete pildistuseks Rahvamaja aias. Selle järel jätkus koosolek J. Hahojuhatusel. Sekretäriks oli A. Kuldsepp.

Kõnelesid:

3) H. Madisson — Tartu: Kehavigastused kriminaalseadustikus.

4) M. Bresowsky — Tartu: Kroonilise alkoholismi ravi eeldused.

Koosolek lõppes resolutsioonide ja sooviavalduste vastuvõtmisega peale A. Lüüsi lõppsõna kell 20.00.

Sama päeva õhtul kell 21 oli korraldatud Rakvere linnavalitsuse poolt õhtusöök Rahvamaja saalis.

Arstidepäeva teisel päeval 4. augustil 1935 teostati väljasõit autodel üle Viitna järvede Võsule, kus Viru ajut. maavalitsuse poolt oli korraldatud arstidepäeva liikmeile lõunasöök. Üks osa arstidepäeva liikmeid külastas veel tagasisõidul Rakverre Käsmu randa ja Neeruti mägesid.

XIII Eesti Arstidepäeval peeti kokku 8 ettekannet, mis kõik olid eestikeelsed. Arstidepäevast võttis osa 59 arsti.

XIV Eesti Arstidepäev.

XIV Eesti Arstidepäev korraldati Läänemaa Arstide Seltsi poolt 15.—17. augustil 1936 Haapsalus Läänemaa ühisgümnaasiumi saalis.

Arstidepäeva avas 15. aug. kell 12.20 Läänemaa Arstide Seltsi esimees H. Alver. Juhatusse valiti: W. Wadi, L. Puusepp, A. Valdes, H. Alver ja H. Uustalu, sekretariaati: H. Normann, J. Seimar ja M. Pung.

Tervitusi ütlesid: Haapsalu linnavalitsuse esindaja linnanõunik A. Pakri, Lääne ajut. maavalitsuse abiesimees J. Lossmann, Tallinna Terapeutide Ühingu esindaja H. Schotter ja Tallinna Vene Arstide Seltsi esindaja B. Citovič. Korraldajaile ja tervitajaile ütles tänu ning ühtlasi tervitas kokkutulnud kolleege Eesti Arstideseltside Liidu nimel Liidu esimees W. Wadi.

Telegraafi teel olid saatnud tervitusi Tervishoiu- ja hooldekandevalitsuse direktor A. Mõttus, Kuressaare Arstide Selts, Mellini kliiniku arstide nimel Joh. Meyer, Dorpater Medizinische Gesellschaft'i nimel E. Blessig ja Eesti Tuberkuloosi Vastu Võitlemise Liit.

Koosolekut asus juhatama W. Wadi, protokollisid H. Normann ja J. Seimar.

Sooritati 4 ettekannet:

- 1) L. Puusepp — Tartu: Ishias, tema vormid ja ravi.
- 2) A. Krafft — Tallinn: Vom „Ueberheben“.
- 3) E. Fischer — Tartu: Täheledusi toitmisest Eestis.
- 4) A. Schmalz — Tartu: Nälgimise terapeutilisest toimest oma täheleduste põhjal.

Koosoleku lõpul toimus koosoleku saalis arstidepäevast osavõtnute pildistamine. Koosolek lõppes kell 15.00.

Arstidepäeva teine koosolek algas samal päeval kell 17.20. Juhatas L. Puusepp, protokollis J. Seimar.

Päevakorras oli 6 ettekannet:

- 1) W. Wadi — Tartu: Mudakümbeluse toimest diureesisse.
- 2) P. Teas — Tallinn: Verepildi muutusist mudakümbelusravi ajal reumahaigetil.
- 3) K. Sööt — Haapsalu: Mõnda Haapsalu merevee profülaktilisest toimest.
- 4) H. Alver — Haapsalu: Kogemusi mudaravi alal.
- 5) H. Busch — Tallinn: Kuhu saata lapsi suveks?
- 6) B. Citovič — Tallinn: О ионизации воздуха во время курортного грязелечения.

Ette kandmata jäi J. Rives'e (Tartu) referaat: Reumahaigete klassifikatsioonist ja selle praktilisest tähtsusest.

Koosolek lõppes arutlusega kell 20.00.

Õhtul kell 21.00 toimus Kuursaal Haapsalu linnavalitsuse poolt antud ühine õhtusöök.

Arstidepäeva kolmas koosolek peeti 16. augustil 1936 kell 10.25. Juhatas H. Alver, protokollisid J. Seimar ja M. Pung.

Päevakorras oli 4 ettekannet:

1) J. Uudelt ja J. Suurküla — Tartu: Pimedusest ja selle põhjustest Eestis.

2) G. Rooks — Tartu: Kergesti lõhmuva vereraua tähendusest CO-mürgistuste diagnoosimisel.

3) V. Üprus — Tartu: Füüsikalisi menetlusi kunsttehisliku palaviku tekitamiseks ja nende rakenduse praktilisi võimalusi.

4) P. Avarsoo — Elva: Tervishoiuarstide liiklemisolud.

Järgnes arutus ja resolutsioonide vastuvõtmine.

Koosolek lõppes A. Valdes'e lõppsõnaga kell 11.50.

Kella 12.00—14.00 tutvuti Haapsalu supelasutisiga B. Citoviči juhatusel, mille järel kell 14.00 toimus vanast sadamast väljasõit mootorpaadil ja purjekail Vormsi, kus Hullo külas tutvuti Vormsi kirikuga ja kohapealse koguduse poolt ehitatud väikese haiglaga. Vormsis Hullo külas oli korraldatud arstidepäevast osavõtnuile eine Haapsalu linna supelasutise ja dr. Arronet ja Ko supelasutise poolt.

17. augustil 1936 kell 11.00 tehti väljasõit omnibusel Vigalasse ühes Kolovere lossi ja Kasari silla vaatlemisega. Vigala mõisas oli korraldatud lõunasöök Lääne ajut. Maavalitsuse poolt.

XIV Eesti Arstidepäeval peeti 14 ettekannet, neist eesti-keelseid 12, saksakeelseid üks ja venekeelseid üks. Osa võttis arstidepäevast 123 arsti.

XV Eesti Arstidepäev.

XV Eesti Arstidepäev korraldati Viljandi Arstide Seltsi poolt Viljandis 21. ja 22. augustil 1937 Viljandi Eesti Haridusseltsi gümnaasiumi saalis ja Jämejala vaimuhaiglas.

Arstidepäeva avas 21. augustil 1937 kell 9.50 Viljandi Eesti Haridusseltsi gümnaasiumi saalis Viljandi Arstide Seltsi esimees M. Nõges. Juhatusse valiti H. Koppel, A. Lübek, P. Naaris, V. Jakovlev ja M. Nõges, sekretariaati H. Normann, Ed. Sibul, H. Viinapuu

ja J. Subi. Peale selle valiti resolutsioonide ja sooviavalduste redaktsioonikomisjon koosseisus: A. Valdes, N. Born ja K. Toomingas.

Tervitusi ütlesid Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse nimel selle abidirektor J. Mälton, Viljandi linnavalitsuse nimel linnapea A. Maramaa ja Viljandi ajut. maavalitsuse nimel selle esimees M. Hansen.

Telegraafi- ja kirja teel olid saatnud tervitusi: A. Mõttus, Tallinna Terapeutide Selts, Eestimaa Saksa Arstide Seltsi nimel A. Spindler, Eesti Neuroloogia Seltsi ja oma nimel L. Puusepp, Eesti Vaimutervishoiu Ühing, Tallinna Vene Arstide Selts, W. Wadi ja Tartu Saksa Meditsiiniline Selts.

Juhatuslauda asusid kõik juhatajad, kellest juhutama hakkas H. Koppel, protokollisid H. Normann ja Ed. Sibul.

Järgnesid ettekanded:

1) M. Bresowsky — Tartu: Arsti kutsesaladuse küsimusest. (Referendi välismaal viibimise pärast referaadi kandis ette A. Viidik.)

2) A. Buck — Pärnu: Anonüümsünnitused ja sotsiaalkohustused.

3) G. Kingisepp — Tartu: Uuemad andmed tungaltera alkaloidide kohta.

4) A. Lüüs — Tartu: Nakkushaigete eraldamisküsimus eriti lasteas.

5) J. Meiesaar — Pilstvere: Hammaste praegune seisukord.

6) J. Miländer ja R. Kleitsman — Tartu: Kemoterapiast lapsevoodipalaviku ja günekoloogiliste strepto- ja stafülokokkide infektsiooni puhul.

Kella 12.00—12.25 tehti vaheaeg arstidepäevast osavõtjate pildistamiseks, mis teostati koosolekusaalis.

Peale vaheaega koosolek jätkus A. Lubecki juhatusel; protokollisid H. Normann ja J. Subi.

Kõnelesid:

1) M. Nõges — Viljandi: Vanapoiste mitteabiellumise põhjustist maal.

2) C. Prima — Põltsamaa: *Peritonitis acuta* kirurgiline ravi.

3) A. Rosenfeld — Viljandi: Kõhuoperatsioonide järelravi.

4) H. Normann — Tartu: Statistikat Eesti Arstidepäevade kohta.

5) O. Pihlak — Türi: Arstkonna kutsehuvide korraldamise alustest.

Koosolek lõppes kell 14.05.

Arstidepäeva teine koosolek toimus samal päeval, s. o. 21. augustil 1937 Jämejala vaimuhaiglas.

Jämejalele sõideti ühiselt omnibustel kell 15.40.

Kohale jõudmisele järgnes tutvumine Jämejala vaimuhaiglas.

Jämejadal ette nähtud koosolek algas kell 16.20.

Juhatas V. Jakovlev, protokollisid H. Normann ja J. Subi.

Päevakorras olid ettekanded:

1) K. Toomingas — Tallinn (Seevaldi): Meie vaimuhaiglatest.

2) V. Lindeberg — Tallinn: Epileptooriumi vajadusest.

3) H. Viinapuu — Jämejala: Steriliseerimise seaduse teostamisest välismaal.

Kell 18 tehti vaheaeg.

Koosolek jätkus kell 18.15. Juhatas V. Jakovlev, protokollis J. Subi.

Kandsid ette:

1) N. Born — Jämejala: Shisofreenia ravist.

2) T. Soans — Tallinn: Shisofreenia ravist insuliiniga.

3) E. Bakis — Tartu: Vaimutervishoid ja psühholoogia.

Ära jäid ettekanded: E. Fischer — Tartu: Täiskasvanu jõuetus loomusundide valdamisel ohtliku psühhopaatia tunnusena ja A. Schmalz — Tartu: Narkomaania ravist.

Koosolek lõppes kell 19.45.

Õhtul kell 21 oli Viljandi linnavalitsuse poolt korraldatud arstidepäevast osavõtjaile ühine õhtusöök Viljandi raekoja saalis. Ka annetati osavõtjaile Viljandi linnapea A. Marama poolt koostatud ja tema autogrammiga ning kuupäevaga „21. aug. 1937“ varustatud linnavalitsuse rikkalikult illustreeritud väljaanne „Viljandi“¹⁾.

1) Viljandi. Koostanud A. Maramaa. Linnavalitsuse väljaanne 1934.

XIV Eesti Arstidepäev Haapsalus 15.—17. augustil 1936.

XV Eesti Arstidepäev Viljandis 21. ja 22. augustil 1937.

Arstidepäeva kolmas ning viimane koosolek peeti arstidepäeva teisel päeval — 22. augustil 1937 — Eesti Haridusseltsi gümnaasiumi saalis, algusega kell 9.30.

Juhatas M. Nõges, protokollisid Ed. Sibul ja H. Normann.

Päevakorras olid ettekanded:

- 1) V. Lindeberg — Tallinn: Neuroitide ravist.
- 2) J. Suurküla — Tartu: Meil esinevate konjunktiviitide etioloogiast.
- 3) J. Udelt — Tartu: Trahhoomi mõiste.
- 4) V. Üprus — Tartu: Teadumusi reumaatiliste neuroitide ja artriitide ravimisest mesilasmürgi *apicur*'iga.
- 5) V. Üprus — Tartu: Reumaatiline näoergu halvatus ja selle ravi.

Ettekanded lõppesid kell 10.50.

Peale pooltunnilist vaheaega algas koosolek kell 11.20 taas. Juhatas H. Koppel, protokollisid Ed. Sibul, H. Normann ja J. Subi.

Erakorraliseks teadaandeks sai sõna H. Normann, kes palus temale elulugusid ja näopilte mitte veel saatnud ametivendi seda teha võimalikult pea, sest Eesti Arstide Biograafilise Leksikoni koostamisele ei saa asuda enne, kui kogu elulugude materjal on koos.

Selle peale kandis ette arstidepäeva resolutsioonid ja sooviavaldused A. Valdes. Järgnes arutlus. Koosolek lõppes H. Koppel'i lõppsõnaga kell 13.05.

Koosolekult siirduti „Põllumeeste Kodu“ ruumidesse, kus arstidepäeva liikmeile oli korraldatud Viljandi ajut. maavalituse poolt lõuna.

Kell 13.15 toimus väljasõit kolmel omnibusel Uueveski lastesupelbasseini juurde ja sealt Õisu piimandusinstituuti, kus tutvuti hr. V. Gross'i ja teiste juhatusel instituudi sisseseade ja saadustega ning Õisu ilusa pargiga. Tagasisõidul vaadeldi veel Loodi ja Sinialliku kaunist maastikku.

XV Eesti Arstidepäeval peeti 22 ettekannet, mis kõik olid eestikeelsed. Osa võttis arstidepäevast 136 arsti.

Tabel nr. 1. Ettekanded Arstidepäevadel

	Arstidepäevad					
	I Tallinnas 1920	I Eesti Arstide Kongress Tartus 1921	II Pärnus 1923	III Tallinnas 1924	IV Haapsalus 1925	V Tartus 1926
Üldmeditsiin	—	7	3	3	2	—
Arstiteaduse ajalugu	—	1	—	—	—	—
Anatoomia	—	1	—	—	—	—
Histoloogia	—	1	—	—	—	1
Füsioloogia	—	4	—	—	—	—
Farmakoloogia	—	2	—	—	—	—
Patoloogia	—	3	—	—	1	—
Eksperimentaalne meditsiin	—	1	—	—	—	—
Tervishoid ja hoolekanne	1	8	2	5	3	1
Lastekaitse	—	1	—	1	—	—
Koolitervishoid	—	3	—	—	—	—
Diagnostika	—	—	3	—	—	—
Sisehaigused	—	1	—	—	—	—
Lastehaigused	—	1	—	1	—	—
Haavahaigused	—	7	—	—	—	—
Sünnitusabi ja naistehaigused	—	2	1	2	—	—
Närvihaigused	—	7	2	1	—	—
Vaimuhaigused	—	4	—	4	—	—
Nahahaigused	—	1	—	—	—	—
Suguhaigused	—	17	—	1	—	—
Silmahaigused	—	—	—	1	—	—
Kõrva-, nina- ja kurguhaigused	—	—	—	—	1	—
Luu- ja liigesehaigused	—	1	—	—	—	—
Ainevahetushaigused	—	—	—	—	—	—
Nakkushaigused	1	1	—	2	—	1
Hammastehaigused	—	—	—	—	—	—
Tuberkuloos	—	2	6	1	—	—
Leepra	1	—	—	1	—	—
Kasvajad	—	—	1	—	—	15
Mudaravi	—	1	—	—	4	1
Röntgenravi	—	1	—	—	—	—
Bakterioloogia	—	1	—	—	—	—
Seroloogia	—	—	—	—	—	1
Bioloogia	—	—	—	—	1	—
Tõutervishoid	—	—	—	—	5	—
Kohtuarstiteadus	—	1	1	1	3	—
Sport ja kehalised harjutused	—	2	—	—	—	—
Sisesekretsioon	—	1	—	—	—	—
Füüsikaline ravi	—	—	—	1	—	—
Antropoloogia	—	1	—	—	—	—
Arstikutse küsimused	1	—	—	1	—	—
Arstiline eetika	—	—	—	—	—	—
Kokku	4	84	19	26	20	20

meditsiiniliste alade järgi ja ettekannete üldarv.

Arstidepäevad

VI Viljandis 1927	VII Pärnus 1928	VIII Võrus 1929	IX Tallinnas 1930	X (II Eesti Arstide Kongress) Tartus 1932	XI Narvas 1933	XII Kuressaares 1934	XIII Rakveres 1935	XIV Haapsalus 1936	XV Viljandis 1937	Kokku
—	1	2	2	6	2	1	1	5	2	37
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	1	—	1	2	—	—	—	—	—	8
—	—	—	1	6	1	—	—	—	1	11
—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	6
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3
3	1	—	—	2	—	1	—	—	2	29
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	7
1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	6
1	2	—	1	2	1	1	—	—	—	10
1	—	1	—	—	1	—	—	1	—	5
3	1	—	1	9	2	1	2	—	—	28
1	6	—	1	5	1	1	—	—	2	22
—	1	2	1	11	2	1	1	1	3	33
2	—	—	1	1	1	—	1	—	4	17
—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
1	—	1	—	—	—	—	—	1	2	6
—	2	—	1	2	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
1	1	—	—	—	1	—	1	—	1	10
—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2
1	1	1	—	2	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	8	—	1	—	—	—	11
—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	19
—	1	—	—	3	—	4	—	4	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	5
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
3	6	1	—	—	—	—	1	1	—	18
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3
1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	2	3	1	—	—	—	—	—	2	10
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
24	30	13	17	67	14	13	8	14	22	395

Kokkuvõtteid.

Kui lõppeks teha Eesti Arstidepäevadest veel mõningaid kokkuvõtteid, siis selgub rida huvitavaid arvusiid.

Eesti Arstidepäevadel on üldse peetud 395 ettekannet, mis on küllalt suur arv. Meditsiiniliste alade järgi ettekannet korraldades (tabel nr. 1) nähtub, et kõige enam on käsitletud üldmeditsiinilisi küsimusi (37 ettekannet) ja närvihaigusi (33). Neile järgnevad peaaegu võrdselt tervishoid ja hoolekanne (29) ja haavahaigused (28), siis sünnitusabi ja naistehaigused (22) ja pahaloomused kasvajakad (19). Edasi on võrdselt käsitletud suguhaigusi (18), mudaravi (18) ja kohtuarstiteadust (18), millele järgnevad vaimuhaigused (17), tuberkuloos (14), võrdselt farmakoloogia ja leepira (11) ja sisehaigused (10), nakkushaigused (10) ja arstikutseküsimused (10). Teisi meditsiinilisi alasid on käsitletud vähem (1—8 korda). Ainete jaotus arstidepäevade järgi nähtub tabelist.

Kui silmitseda lähemalt arstidepäevade päevakordasid, siis on paljude päevade kavas olnud omal ajal aktuaalseid küsimusi. Nii käsitlesid muuseas I Eesti Arstidepäev Tallinnas 1920 eesti arstide organiseerimisküsimust ja I Eesti Arstide Kongress Tartus 1921 peale Eesti Vabadussõja laialt levitud suguhaigusi ja võitlust nende vastu. Ühtlasi anti samal kongressil üksikasjaline ülevaade tervishoiulisest seisundist riigis. II Eesti Arstidepäeva kavas Pärnus 1923 oli tuberkuloosiküsimus, III Eesti Arstidepäeva kavas Tallinnas 1924 — emade- ja lastekaitse ning vaimuhaigused ja hoolekanne vaimuhaigete eest. Esmakordselt puudutati III Eesti Arstidepäeval ka nõdramõistuseliste ja vaimuhaigete steriliseerimisküsimust. IV Eesti Arstidepäeval Haapsalus 1925 käsitleti eesti tervistusmuda ja arutati töutervishoiulisi küsimusi. V Eesti Arstidepäev Tartus 1926 oli pühendatud pahaloomulisile kasvajaile, kuna VI Eesti Arstidepäeval Viljandis 1927 kerkisid päevakorda vererühmad kohtuarstiteaduses.

VII Eesti Arstidepäeval Pärnus 1928 kaaluti arstilisi kutseküsimusi ja esitati vererühmasid eestlasil. VIII Eesti

Arstidepäeval Võrus 1929 käsitleti sihtjooni võitluses tuberkuloosi vastu, ebaarstimist ja haiguskindlustust, IX Eesti Arstidepäeval Tallinnas 1930 — koolitervishoidu (koolitervishoidu käsitles ka juba I Eesti Arstide Kongress), allergilisi haigusi ja kutsetegevuslikke küsimusi, kuna X Eesti Arstidepäeva ehk II Eesti Arstide Kongressi töökava tähtsa punkti moodustas leepira. XI Eesti Arstidepäev Narvas 1933 oli üld-

Tabel nr. 2. Ettekanded Arstidepäevadel keele ja üldarvu järgi.

Arstidepäevad	Ettekanded			
	eesti-keelsed	saksa-keelsed	vene-keelsed	Kokku
I Tallinnas 1920	4	—	—	4
I Eesti Arstide Kongress Tartus 1921	38	36	10	84
II Pärnus 1923	15	1	3	19
III Tallinnas 1924	23	1	2	26
IV Haapsalus 1925	16	4	—	20
V Tartus 1926	18	—	2	20
VI Viljandis 1927	23	1	—	24
VII Pärnus 1928	23	6	1	30
VIII Võrus 1929	12	1	—	13
IX Tallinnas 1930	15	2	—	17
X (II Eesti Arstide Kongress) Tartus 1932	57	10	—	67
XI Narvas 1933	14	—	—	14
XII Kuressaares 1934	12	1	—	13
XIII Rakveres 1935	8	—	—	8
XIV Haapsalus 1936	12	1	1	14
XV Viljandis 1937	22	—	—	22
Kokku	312	64	19	395

sisuline, XII Arstidepäev Kuressaares 1934 ja XIV Arstidepäev Haapsalus 1936 käsitlesid Eesti tervistumuda (XIV Arstidepäev ka pimedust ja selle põhjusi Eestis), vahepealne XIII Arstidepäev Rakveres 1935 oli jälle üldsisuline. Viimane XV Arstidepäev Viljandis 1937 käsitles laiemas ulatuses vaimuhaigusi, vaimuhaiglate laiendamise ja epileptooriumi loomise vajadust. Peale mainitud küsimuste on kõikidel arstidepäevadel kantud ette veel palju teisi huvitavaid ja olulisi küsimusi, neist on siinkohal rõhutatud vaid kõige aktuaalsemad.

Tabel nr. 3. Ettekandjad Arstidepäevadel linnade ja

		Arstidepäevad					
		I Tallinnas 1920	I Eesti Arstide Kongress Tartus 1921	II Pärnus 1923	III Tallinnas 1924	IV Haapsalus 1925	V Tartus 1926
L i n n a d	Tallinn	2	15	4	13	6	4
	Nõmme	—	—	—	—	—	—
	Rakvere	—	—	—	—	—	—
	Narva	—	1	—	1	—	—
	Paide	—	—	—	—	—	—
	Tapa	—	1	—	—	—	—
	Türi	—	—	—	—	—	—
	Haapsalu	—	1	—	—	1	—
	Kuressaare	—	—	—	—	—	—
	Pärnu	—	—	1	—	—	1
	Viljandi	—	—	1	2	—	—
	Põltsamaa	—	—	—	—	—	—
	Tartu	2	51	9	9	14	15
	Otepää	—	—	—	—	—	—
	Valga	—	—	—	—	—	—
	Tõrva	—	—	—	—	—	—
	Tõru	—	—	—	—	—	—
	Petseri	—	—	—	—	—	—
Paldiski	—	—	—	—	—	—	
Välismaa linnad :							
Helsingi, Riia, Kaunas, Königs- berg, Krakov, Barcelona ja teised	—	14	—	—	1	—	
Kokku	4	83	15	25	22	20	
M a a k o n n a d	Viru	—	—	4	1	—	—
	Pärnu	—	1	—	—	—	—
	Järva	—	—	—	—	—	—
	Tartu	—	—	—	—	—	—
	Viljandi	—	—	—	—	—	—
	Kokku	—	1	4	1	—	—
Üldarv	4	84	19	26	22	20	

maakondade järgi ning nende üldarv.

Arstidepäevad

VI Viljandis 1927	VII Pärnus 1928	VIII Võrus 1929	IX Tallinnas 1930	X (II Eesti Arstide kongress) Tartus 1932	XI Narvas 1933	XII Kuressaares 1934	XIII Rakveres 1935	XIV Haapsalus 1936	XV Viljandis 1937	Kokku ette- kand- jaid
3	10	—	11	10	—	2	—	4	4	88
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3
1	1	—	1	—	1	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
2	—	—	—	3	—	2	1	2	1	12
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
—	1	—	—	1	—	1	—	—	1	6
5	2	1	—	1	2	—	1	—	2	17
1	—	1	—	1	—	—	1	—	1	5
11	13	11	7	47	11	5	5	8	11	229
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	4	—	—	5	—	—	—	—	—	24
23	32	13	19	68	14	12	8	14	20	392
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3
1	—	—	—	—	—	—	—	1	3	11
24	32	13	19	68	14	12	8	15	23	403

Tabel nr. 4. IV—XV¹⁾ Eesti Arstide

		A r s t i d e p ä e v a d				
		IV Haapsalus 1925	V Tartus 1926	VI Viljandis 1927	VII Pärnus 1928	VIII Võrus 1929
L i n n a d	Tallinn	14	17	6	15	3
	Nõmme	—	—	—	1	—
	Rakvere	—	2	—	—	2
	Narva	—	—	—	1	—
	Paide	—	2	1	1	—
	Tapa	—	—	—	—	—
	Türi	—	1	—	—	—
	Haapsalu	4	—	1	3	1
	Kuressaare	—	—	—	1	—
	Pärnu	1	3	1	16	2
	Viljandi	2	1	18	4	2
	Põltsamaa	—	1	3	1	1
	Tartu	14	88	16	24	26
	Otepää	—	—	—	—	—
	Valga	—	3	—	1	1
	Tõrva	—	—	—	—	—
	Võru	—	1	—	1	8
Petseri	—	2	—	—	1	
Paldiski	—	—	—	—	—	
Välismaa linnad (Helsingi, Rii, Kaunas, Königsberg, Krakow, Barcelona j. teis.)	2	—	—	1	—	
Kokku	37	121	46	70	47	
M a a k o n n a d	Harju	2	—	—	1	1
	Viru	1	—	—	1	1
	Lääne	6	2	—	5	—
	Saare	—	—	—	—	—
	Pärnu	1	1	3	10	—
	Järva	—	1	1	—	—
	Viljandi	1	—	8	2	—
	Tartu	—	4	—	1	1
	Valga	—	1	—	1	—
	Võru	—	1	2	—	9
Petseri	—	—	1	—	—	
Kokku	11	10	15	21	12	
Teadmata	6	—	—	—	—	
Üldarv	54	131	61	91	59	

1) Varemate arstidepäevade kohta puuduvad üksikasjalised andmed.

päevast osavõtnud arstide arv.

A r s t i d e p ä e v a d

IX Tallinnas 1930	X (II E. Arstide Kongress) Tartus 1932	XI Narvas 1933	XII Kuressaares 1934	XIII Rakveres 1935	XIV Haapsalus 1936	XV Viljandis 1937	Kokku osavõtjaid
78	22	8	13	5	38	34	253
4	—	—	—	—	4	5	14
3	1	1	—	16	2	4	31
—	—	21	—	1	2	2	27
1	—	1	—	2	1	3	12
—	—	1	—	—	—	—	1
1	1	1	—	1	1	1	7
2	3	2	4	1	13	3	37
2	2	—	10	1	—	2	18
3	4	1	5	—	3	2	41
2	5	2	—	1	2	23	62
—	2	1	—	2	1	2	14
15	104	31	11	12	20	25	386
—	1	—	—	—	1	—	2
2	3	—	—	—	—	—	10
—	1	—	—	1	2	—	4
1	1	2	—	—	1	2	17
—	2	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—
—	3	—	1	—	—	—	7
114	155	72	44	43	91	108	948
2	—	—	—	1	3	1	11
3	5	6	1	6	4	3	31
1	2	—	2	—	6	1	25
—	1	—	11	—	2	—	14
2	3	—	2	2	4	7	35
—	2	—	—	—	—	—	4
1	4	1	2	2	2	9	32
—	11	4	—	2	5	5	33
1	1	2	—	1	2	1	10
—	5	3	2	2	3	1	28
—	3	—	—	—	1	—	5
10	37	16	20	16	32	28	228
—	—	—	—	—	—	—	6
124	192	88	64	59	123	136	1182

Ettekannete keele järgi oli 395 ettekandest (tabel nr. 2) eestikeelseid 310, saksakeelseid 64 ja venekeelseid 19. Eriti suur oli muukeelsete ettekannete arv I Eesti Arstide Kongressil, mis seletatav asjaoluga, et kongressist võttis rohkesti osa välismaakülalisi ja muulasi. Puhteestikeelsed olid I Arstidepäev Tallinnas 1920, XI Arstidepäev Narvas 1933, XIII Arstidepäev Rakveres 1935 ja XV Arstidepäev Viljandis 1937.

Kui peatuda veel ettekandjail arstidepäevadel (tabel nr. 3), siis on linnad andnud 393 ettekandjat, maakonnad vaid 10. Linnadest sammuvad esirinnas Tartu 229 ja Tallinn 89 ettekandjaga. Neile järgnevad Viljandi 17 ja Haapsalu 12 ettekandjaga. Teistest linnadest on esinenud vaid üksikud ettekandjad.

Üldse pole ettekandjaid andnud Nõmme, Rakvere, Otepää, Valga, Tõrva, Võru, Petseri ja Paldiski. Välismaalt on arstidepäevadel ettekandeid teinud 24 külalist.

Linn, kus vastav arstidepäev toimus, andis harilikult ettekandjaid enam kui teised linnad. Erandi moodustavad Võru, Narva ja Rakvere, kus oma ettekandjaid ei leidunud.

Maakondadest on kõige enam ettekandjaid andnud Virumaa (5), millele järgneb Viljandimaa (3).

Kokku on ettekandjaid olnud 403.

Kui lõppeks veel peatuda arstidepäevadest osavõtjail (andmed on olemas vaid IV—XV Eesti Arstidepäeva kohta) (tabel nr. 4), siis on esikohad Tartu (386 osavõtjat) ja Tallinna (253 osavõtjat) käes. Järgnevad Viljandi (62), Pärnu (41), Haapsalu (37), Rakvere (31), Narva (27) ja peaaegu võrdsetena Kuressaare (18) ja Võru (17). Teistest linnadest on osavõtt olnud juba väiksem.

Linnadest, kus arstidepäevad toimusid, on kohalikud arstid ikka elavalt arstidepäevast osa võtnud. Üldse võttis linnadest osa 948 arsti.

Maakondadest on osavõtjate poolest esikohtadel Pärnumaa (35), Tartumaa (33), Viljandimaa (32) ja Virumaa (31). Neile järgnevad Võrumaa (28) ja Läänemaa (25). Teistest maakondadest on osavõtjaid olnud märksa vähem. Maakondadest kokku võttis arstidepäevadest osa 228 arsti.

Üldiselt on Eesti Arstidepäevad olnud Eesti organiseeritud arstkonna tähtsaimaks ürituseks. Nad on täiendanud ja rikastanud osavõtjate teadmisi nii erialades kui ka üldmeditsiinilisis harudes ja põhjustanud aktuaalseis küsimusis resolutsioonide vastuvõtmist, mis leidnud suurel määral rakendamist ka tegelikus elus. Aga nad on ka värskendanud vanu sidemeid arstide vahel, kes sageli pole aastaid üksteist näinud, on sõlminud uusi tutvusi, eriti vanema ja noorema põlve vahel, on viinud arstkonna liikmed üksteisele lähemale ja loonud sisemiselt ühtekuuluva terviku. Ja kui veel arvesse võtta järjest kasvavat osavõttu arstidepäevadest, siis võib küll julgesti väita, et tulevikus nende tähtsus veelgi suureneb.

Kirjandus.

Tartu Eesti Arstide Seltsi protokollid 1921 ja 1928—1932. — I Eesti Arstide Kongressi ja II Eesti Arstidepäeva protokollid Eesti Arstis 1922—1924. — Eesti Arsti lisadena 1925—1936 ilmunud III—XV Eesti Arstidepäeva protokollid.

Deutsches Referat.

HERBERT NORMANN: *Chronologie und Statistik über den I—XV Estnischen Ärztetag und den I und II Estnischen Ärztekongress 1920—1937.*

In Estland haben seit der Selbständigkeit des Landes 15 Estnische Ärztetage und 2 Estnische Ärztekongresse stattgefunden, wobei der II Estnische Ärztekongress auch als X Ärztetag bekannt ist.

Der I Estnische Ärztetag spielte sich in Tallinn 1920 ab und war hauptsächlich organisatorischen Fragen der Estnischen Ärzteschaft gewidmet. Auf diesem Ärztetage wurde auch das Statut des Verbandes Estnischer Ärztegesellschaften (Eesti Arstideseltside Liit) angenommen.

Dem I Ärztetage folgte der I Estnische Ärztekongress in Tartu 1921, der unter anderem die wichtige Aufgabe hatte die Bekämpfungsmassnahmen der sich nach dem estnischen Freiheitskriege 1918—1920 in Estland sehr verbreiteten Geschlechtskrankheiten zu erwägen.

Auf dem II Estnischen Ärztetage in Pärnu 1923 kam ausführlich die Tuberkulose und ihre Bekämpfung in Estland zur Besprechung, während der III Ärztetag in Tallinn 1924 dem Mutter- und Kinderschutz und der Fürsorge für Geisteskranke, der IV Ärztetag in Haapsalu 1925 dem estnischen Heilschlamm und eugenetischen Fragen und

der V Ärztetag in Tartu 1926 den bösartigen Geschwülsten gewidmet war.

Der VI Estnische Ärztetag in Viljandi 1927 besprach in mehreren Vorträgen die Bedeutung der Blutgruppen für die gerichtliche Medizin, der VII Ärztetag in Pärnu 1928 ärztliche Standesfragen und Blutgruppen bei Esten, der VIII Ärztetag in Võru 1929 Richtlinien für die Bekämpfung der Tuberkulose und der Kurpfuscherei in Estland und einige Fragen der Krankenversicherung, während der IX estnische Ärztetag in Tallinn 1930 schulhygienische Probleme, allergische Krankheiten und ärztliche Standesfragen behandelte.

Im Mittelpunkt des II Estnischen Ärztekongresses alias X Estnischen Ärztetages in Tartu 1932 anlässlich der Feier des 300-jährigen Bestehens der Universität Tartu stand die Lepra, ausserdem aber kamen noch zur Besprechung eine Reihe öffentlich-medizinischer, chirurgischer und neurologischer Fragen.

Der XI Estnische Ärztetag in Narva 1923 und der XIII Ärztetag in Rakvere 1935 erläuterten allgemeinmedizinische Probleme, der XII Ärztetag in Kuressaare 1934 und der XIV Ärztetag in Haapsalu 1936 brachten dagegen wieder eine Reihe von Vorträgen über den estnischen Heilschlamm.

Schliesslich der XV Estnische Ärztetag in Viljandi 1937 war der Geisteshygiene, der Psychiatrie und der Fürsorge für Geisteskranke gewidmet.

Ausser den genannten Fragen wurden noch auf allen Ärztetagen und Kongressen in zahlreichen Vorträgen die verschiedensten medizinischen Probleme erörtert.

Die Gesamtzahl der gehaltenen Vorträge betrug 395, von diesen waren estnisch 312, deutsch — 64 und russisch — 19.

Die grösste Anzahl der Teilnehmer lieferten Tartu und Tallinn. Nach der Zahl gehaltener Vorträge stand an erster Stelle Tartu.

An dem I und II Estnischen Ärztekongress und an dem IV und VII Estnischen Ärztetage nahmen auch Teil Vortragende und Gäste aus Finnland, Lettland, Litauen, Polen, Deutschland und sogar aus Spanien.

A
74348

; 20622648